

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
 Scrisorile nerascutate nu se
 primesc.
 Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE
 se primesc la Administrațiunea în
 Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
 În Viena: la M. Dukas Nachf.,
 Nuz. Augenthaler & Emerio Les-
 ner, Heinrich Schalk. A. Op-
 pelik Nachf., Anton Oppelik.
 În Budapesta: la A. V. Gold-
 berger, Ekstein Bernat, Iuliu
 Leopold (VII. Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
 rie garmond pe o coloană 10
 bani pentru o publicare. Pu-
 blicități mai dese după tarifar
 și învoială. — RECLAME pe
 pagina 3-a o serie 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 41).

„GAZETA” iese în de-care zi.
 Abonamente pentru Austro-Ungari.
 Pe un an 24 cor., pe șese luni
 12 cor., pe trei luni 6 cor.
 M-ri de Duminică 4 cor. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șese
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 M-ri de Duminică 8 fr. pe an.
 Se prenumeră la toate ofi-
 ciele poștale din țară și din
 afară și la d-nu colectori.
 Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea, Piața mare,
 Târgul Inului Nr. 30. etagiu
 I.: Pe un an 20 cor., pe șese
 luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
 Cu dusul în casă: Pe un an
 24 cor., pe șese luni 12 cor.,
 pe trei luni 6 cor. — Un asem-
 plar 10 bani. — Atât abona-
 mentele cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte.

Nr. 223.—Anul LXVII.

Brașov, Vineri 8 (21) Octomvrie.

1904.

NOU ABONAMENT LA „GAZETA TRANSILVANIEI”.

Cu 1 Octomvrie st. v. 1904
 s'a deschis nou abonament, la care invităm
 pe toți amicii și sprijinatorii fôiei nôstre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24
 corône, pe șese luni 12 corône, pe trei luni
 6 corône, pe o lună 2 corône.

Pentru România și străinătate: Pe un
 an 40 franci, pe șese luni 20 franci, pe trei
 luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

Abonamente numai la numărul poporal
 de Duminică:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 4
 corône, pe șese luni 2 corône

Pentru România și străinătate: Pe un
 an 8 franci, pe șese luni 4 franci.

Abonarea se pôte face mai ușor
 prin mandate postale.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Opoziția îndârjită.

(a) Ministrul președinte, contele
 Stefan Tisza și-a bătut tótă vara
 capul să iscodescă un mijloc, prin
 care să pôtă pune pedeci obstruc-
 ționei și să zădărnicescă acțiunea
 partidelor opoziționale cu deosebire
 când va fi vorba de votarea contin-
 gentului de recruți și de votarea
 bugetului.

Se scie adecă, că koșutiștilor
 li-se face negru înaintea ochilor când
 aud de votarea contingentului de
 recruți. „Cum? să dăm éráși cătane
 Neamțului, ca să slujescă sub dra-
 pelul negru-galben și să facă „exer-
 țir” după comandă nemțescă? Asta
 nu o vrem una cu capul!”

Și decă koșutiștii nu vréu ceva,
 au arătat anul trecut, că sunt în
 stare să tulbure tótă țera, să impe-
 dece timp de un an și jumătate tótă
 mașinăria statului și numai după-ce
 au isbutit să stórcă niscaiva conce-
 siuni pentru limba maghiară, s'au
 învoit a încheia armistițiu cu gu-
 vernul.

Tot așa se infurie dumniilor
 și când e vorba de votarea cheltuiel-
 ilor pentru tunuri și armement și
 pentru alte lucruri trebuincioase în
 cas de război.

Două lucruri sunt cu cari se pot
 îmblândi năbădăioșii koșutiști. În-
 tăi când li-se vorbește despre crea-
 rea statului național maghiar și al
 doilea, când li-se pune în prespec-
 tivă că vor câștiga ceva de la
 „Neamț” în favorul limbei maghiare.
 Din maghiarisarea naționalită-
 ților li-s'a dat cât s'a putut să li-se
 dea prin promisiuni și proiecte de
 legi. Dór în privința acesta nu este
 nici o deosebire între partidul gu-
 vernamental și între opoziție. Și aici
 și dincolo sunt de acord, că națio-
 nalitățile trebuiesc maghiarisate. Do-
 vada cea mai frapantă despre acesta
 este proiectul de lege al lui Berze-
 viczy, care a fost primit cu osanele
 în amândouă taberele.

Dér fiind-că prin atâta încă nu
 este asigurat mersul liniștit al des-
 baterilor parlamentare, pentru-ca pe
 viitor să nu se mai repete scenele
 din anul trecut, ministrul președinte
 Tisza a socotit, că va fi bine să ia
 din capul locului apa de la móră
 opoziției, anunțând revisuirea regu-
 lamentului.

În scrisórea de la Ugra a con-
 telui Tisza, despre care cetitorii nôștri
 de Duminică au deja cunoscintă,
 s'a anunțat cu surle și fanfare, re-
 visuirea acesta.

Tisza avea de gând să-și asi-
 gure cu deosebire bugetul și re-
 cruții în termin fix și pentru-ca să

o pôtă face acesta, îi trebuia o „bot-
 niță”, pe care să o aplice la gura
 deputaților mai guralivi, oprindu-i
 a-și desfășura oratoria, când—după
 socotéla lui — nu era nici o tre-
 buință de așa ceva.

Contele Tisza și a gasit însă be-
 leaua. Nu numai koșutiști, dér și
 partidul poporal și cel național s'au
 revoltat împotriva unei încercări de
 felul acesta și în comisiunea de 21,
 care va avé să ia în desbatere pre-
 gătitóre proiectul revisuirei, au de-
 clarat, că nu vor trimite delegați.

Vedând așa contele Tisza, a lă-
 sat'o mai ieftin. La un banchet, ce
 s'a dat în ziua de 17 Octomvrie la ca-
 sina din suburbiul Teresiei ministrul
 președinte luând cuvântul a declarat,
 că în privința votării contingentului
 de recruți, nu se încăpăținează cu or-
 preț ca să fie votat la termin fix.

Va să dică Tisza a bătut în re-
 tragere.

Opoziția însă cu tótă declarația
 acesta a lui Tisza, a rămas îndârjită
 ca și mai înainte.

Este de prevădut, că sesiunea
 dietală, care abia și-a început acti-
 vitatea, va fi tot așa de agitată ca
 și cea din anul trecut.

Revistă politică.

Brașov, 7 (20) Octomvrie.

Aprópe de o săptămână *dieta*
ungară nu se ocupă decât cu desba-
 teria proiectului privitor la *proviso-
 riul comercial cu Italia*. Speranța gu-
 vernului de a face să se trecă iute
 și de grabă peste această desbatere,
 nu s'a realizat. Se pare dimpotrivă,
 că desbaterea se va mai trăgăna
 câte-va zile, deoarece deputații din
 opoziție au pornit éráși pe calea ob-
 strucțiunei, unul după altul se anunță
 la cuvânt și combat guvernul pe
 tema, că în jurul acestui proiect s'a
 săvârșit o ilegalitate.

Multă izidă de vorbă se face de
 câte-va zile în gazetele unguresci și
 în cercurile dișe parlamentare asu-
 pra unei declarațiuni a ministrului
 președinte Tisza cu ocaziunea unui
 banchet dat din incidentul comemo-
 rării lui Francisc Deak. Tisza a pro-
 fitat de ocaziune pentru a ține un
 discurs politic *asupra situațiunei*, în
 care a descris în vii colorii relele
 ce le-a adus asupra țării obstrucți-
 unea de anțert și a vorbit, firesce, și
 despre planul său de a revisui regu-
 lamentul camerei. În acest plan el
 luase și votarea contingentului de
 recruți și a bugetului pe 1905, de-
 clarând înainte, că votarea acestor
 două proiecte vré să o facă într'un
 termin fix. Acum, spre mirarea tu-
 turor, Tisza a spus, că *e aplecat a*
*elimina din planul său de revisuire par-
 tea referitoare la proiectele de recruți, ca*
concesiune, deși după a lui părere
 menținerea acestui punct e pe deplin
 îndreptățită.

Tisza a făcut această declarație
 cu scop de a liniști și îmblândi opo-
 ziția.

Se pare însă, că nu și-a ajuns
 scopul, deoarece amintita declarațiune
 n'a schimbat nimic în atitudinea răs-
 boinică a partidelor din opoziție. În
 conferența partidului koșutist ținută
 alaltăeri séră, sub presiul lui Fr.
 Kossuth, s'a enunțat *obstrucțiunea și*
contra provisorului cu Italia. Decisiu-
 nea acesta este un răspuns la decla-
 rația lui Tisza. Aceeași atitudine duș-
 mănósă față de planurile guvernului
 o au și celelalte partide opoziționiste
 (poporal catolic, național (apponyist)
 și grupul lui Szederkenyi—ugronist).
 Partidele acestea nu vor alege de-
 legați în comisiunea însărcinată cu
 elaborarea noului regulament al ca-
 merei și vor opune rezistență re-
 visuirei regulamentului, decă guvernul
 nu va lărgi dreptul electoral.

*

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Când am mers pentru prima óră cu tata la utrenie.

Povestire sêrbescă de Lazar Lazarevici.

Eram de vr'o nouă ani. Nu-mi aduc
 aminte de tóte amănuntele și voiți povesti
 decă ce mi-a rămas în minte. Sora mea fiind
 mai în vrístă își aduce aminte de tóte,
 dér fratele mai mic nu mai ține minte ni-
 mica. Eu n'am fost așa de prost să-i po-
 vestesc. Unele le-am mai audít de la mama,
 tata firesce n'a pomenit nici odată nici cât
 e negru sub unghie.

Tata — asta se înțelege de la sine —
 purta costum turcesc. Par-că-l ved și acum
 cu vesta sa de catifea roșie, cu mai multe
 rinduri de șireturi în fir de aur, ér peste
 vestă o blană de postav verde. Avea un
 brâu cu ținte de aur, în care purta un fel
 de arbiu cu mâner de fildeș și un cuțitaș
 cu plăsele tot de fildeș virít într'o təcă de
 argint. Peste brâu un tranbolos, ai cărui
 ócuri erau resfrânti peste șoldul stâng.

Șalvării largi cu șireturi de mătase îi ajun-
 geau peste jumătatea picioarelor, ér în pi-
 cioare avea ciorapi albi și opinci. În cap
 purta fez, puțin dat spre stânga. În mână
 ținea țeva de abanos a ciubucului, cu îm-
 bucătură de chihlibar, ér în partea dréptă,
 de sub brâu atârna chiséua de tutun îm-
 podobită cu broderii și ceaprazuri de aur.
 Tata — adevérat că-mi era tată, de vreme
 ce însă am început să povestesc, nu voiți
 înfrumșea nimica — avea o fire ciudată.
 Era strașnic la poruncă și cine nu asculta,
 vai de pielea lui! Era pornit spre mânie
 și pretindea ca total să se facă după voia
 lui. Nimeni nu îndrăznia a-i se împotrivi.
 Când se infuria suduia și pe Dumneșeu.
 Decă se întâmpla se lovescă, dedea numai
 câte o palmă, cine o căpăta însă, vedea
 tot stele verđi. La mânie i-se întuneca fața,
 își mușca buza de jos, își neteđia odată
 musteța dréptă și o ridica în sus, pe frunte
 i-se făceau crețe, ér ochii îi scânteiau. Vai
 de copilul, care în asemenea momente tre-
 buia să-i spună că nu și-a învățat lecția.
 Nu sciu de ce mă teamam așa tare, căci
 decă mi-ar fi dat în sfârșit o palmă, ce are
 face? Dér imi era frică mai ales de privirile

lui, ce le arunca ca din o praștie, de tre-
 murai înaintea lui ca piftia. Nu ca alți
 ómeni, el nici odată nu rídea. Imi aduc a-
 minte că odată ținea în brațe pe fratele meu
 cel mai mic. Îi deduse césornicul în mână
 să se jóce și băiețelul voia cu or-ice preț
 să-i bage césornicul în gură, ér tata nu
 voia să o deschiđă. Eu și soru-mea ne pră-
 pădeam de ris și am observat că și pe fața
 tatii se arăta un fel de zimbet. Colțul stâng
 al gurei îi svăcni de câte-va ori și i se
 încreți pielea de sub ochiul stâng. Și imi
 mai aduc aminte, când a murit unchiul,
 care era tovarăș cu tata la prăvălie și pe
 care îl iubea fôrte mult. Mătușa, mama,
 ceilalți membri ai familiei și noi copii ne
 cântam și ne bociam de asurđiam lumea,
 tata însă n'avea lacrimi și nu ofta. Numai
 când au scos mortul din casă, i-a tremurat
 puțin buza din jos, a tresărit odată, alb ca
 păretele și rėzimându-se de uscior rămase
 nemișcat.

Din ceea ce dicea nu lăsa nimica,
 nici chiar decă mai târziu i-ar fi venit pă-
 rere de réu. Imi aduc aminte cum a isgo-
 nit pe sluga Procopie. Se vedea că-i pare
 réu și că regretă și totuși n'a îngăduit.

Procopie îi era cel mai iubit dintre argați
 Nu l'a lovit decât o singură dată, când a
 uitat să întórcă robinetul unui cep și a curs
 pe jos mai bine de o vadră de rachiu.
 Altfel nu l'a zăticnit nici măcar prin o pri-
 vire urită. Avea în el încredere deplină.
 Îl trimetea pe sate să încasseze datorii și
 alte d'ald'aste. Și scitți pentru ce i-a dat
 drumul? Pentru nimica tótă. L'a prins o-
 dată jucând pajură și număr. Așa-i că vă
 mirați? Era la s. Gheorghe. Procopie veni
 în prăvălie să-i subscrie tata condiouța
 de serviciu. Tata scóse din tețghea nouă-
 decă de piastri și îi dișe: „Aici îți dau sim-
 bria. Nu-mi mai trebuiesc. Caută-ți alt loc,
 unde vei puté să te joci în bani”. Procopie
 își acoperi fața cu căciuala, plângea și se
 milogia. Tata s'a înduioșat, dér credeți că
 a cedat? Dómne feresce! A mai scos un
 galbén și-l dete lui Procopie: „Ține, și te
 du în cotro vei vedé cu ochii”. Procopie
 s'a dus și tata a regretat din suflet că și-a
 gonit pe nedrept pe cel mai credincios
 argat.

În viața lui nu făcea glume, nici cu
 noi copii nici cu mama, nici cu alții. Ciu-
 dat de tot îi era și traiul cu mama. Nu că

Din Roma vine scirea, că *camera deputaților italieni a fost dizolvată* și nouele alegeri sunt fixate pe ziua de 16 Noemvrie, ér deschiderea nouei sesiuni se va face la 30 Noemvrie. Un comunicat al guvernului prin care se motivează dizolvarea camerei deputaților relevă, că țera a fost așa de adenc turburată prin disordine provocate în mod artificial, încât adunarea deputaților nu putea să discute cu seninătate problemele decisive pentru viitorul economic al Italiei. Comunicatul dice, că este imposibilă reducerea bugetelor militare. Alianțele Italiei asigură ce e drept menținerea păcii, însă apărarea țării nu se poate face în momentul primejdiei. Comunicatul exprimă speranța, că majoritatea poporului italian va sprijini regimul libertății.

De când cu războiul ruso-japonez s'a vorbit mult despre raporturile de alianță între Anglia și Japonia, ba s'a exprimat chiar bănuiala, că pe sub mână Anglia ar da ajutor Japoniei. Acum o revistă engleză publică o scrisoare a lordului Methuen, al cărei conținut face senzație în totă Anglia. Autorul spune, că speranța Japoniei într'o deplină victorie, care acum două luni părea foarte îndreptățită, a dispărut, chiar presupunându-se un ajutor din partea Chinei. Armata rusă devine din zi în zi mai capabilă de rezistență; ea se folosește de mijlocele de ajutor ale unui imperiu uriaș, care nicădată n'a cunoscut un dezastru, cum l'au cunoscut celelalte state. Ce crede să facă Anglia, ca aliată a Japoniei, decă acesta istovită de un război fără sfârșit, fără soldați și fără bani, va trebui să se retragă dinaintea unui adversar încăpăținat? Tratatul pe care Anglia l'a încheiat cu Japonia, nu obligă să dea acesteia sprijin, de cât numai în cazul când Japonia ar fi atacată de o altă putere. Totuși Anglia trebuie să salveze existența unui stat, pe care l'a recunoscut necesar pentru ea însăși, prin tratatul ce l'a încheiat. Stând astfel lucrurile — întrăbă lordul Methuen — suntem noi pregătiți a ne întrepune între Rusia și adversarul ei, când ea ar voi să-l scarmene pe acesta prea rău? Suntem pregătiți a risca încercările internaționale, cari ar rezulta dintr'o astfel de atitudine a Angliei?

Diarul „Morning Post“ ocupându-se de cele spuse de lordul Methuen declară categoric, că poporul engles nu poate permite, ca Japonia să fie strivită de Rusia. Acest diar

incheie dicend: „Anglia trebuie să se țină gata pentru un mare război“.

Familia regală română la Iași.

Sapte ani au trecut, de când Regele și Regina României n'au mai fost în a doua capitală a României, la Iași. La 1897 s'a inaugurat noul edificiu al universității din fosta capitală a Moldovei în prezența părechii regale și de atunci suveranii n'au fost în părțile acelea ale Moldovei.

Săptămâna trecută au fost érași solemnități frumoase în numitul oraș, la cari a asistat întreaga familie regală, adecă regele, regina și principele moștenitor Ferdinand cu principesa Maria și micul principe Carol.

Cu această ocaziune marile împărății vecine, Rusia și Austro-Ungaria, au trimis reprezentanți speciali, să salute în numele suveranilor acestor împărății pe regele amic. Țarul a trimis pe principele Urusoff guvernatorul Basarabiei, ér Maiestatea Sa monarhul nostru a trimis pe generalul Wanka din Cernăuți.

Trei serbări mari s'au ținut la Iași din acest încănt, anume sfințirea bisericii Sf. Nicolae Domnesc, întemeiată de Ștefan-cel-Mare, sfințirea bisericii Trei Erarhi zidită de Vasile Lupu și restaurată acum, precum și aniversarea de 100 de ani a seminarului „Socola“ întemeiat de metropolitul Veniamin Costache.

În legătură cu aceste acte și ceremonii bisericesci, au avut loc recepțiuni și banchete la cari s'au rostit mai multe discursuri. Regele, regina și principii moștenitori au vizitat diferite institute culturale și stabilimente filantropice, ca spitalul „Sf. Spiridon“ etc.

Duminecă s'au împlinit tocmai 11 ani de la nascerea micului prinț Carol. În acea zi întreaga familie regală a vizitat școla militară din Iași, la care este înscris ca elev și prințul Carol. În curtea de exerciții s'au executat mai multe mișcări militare, la cari a luat parte și principele Carol în rând cu cei-alți camarazi ai săi, ér la sfârșit a defilat cu un semipluton, fiind principele în rang de caporal. Toți au rămas încântați de istețimea micului caporal.

După exerciții, principele Carol a rămas la școlă și a luat ceaiul împreună cu colegii săi, cari i-au făcut ovațiuni entusiaste. Principele a dat mâna cu toți camarazii săi.

În două seri, cât timp a fost familia regală la Iași s'au dat reprezentațiuni teatrale, la cari și-a dat concursul și renumita artistă d-șora Agata Bârsescu. S'au jucat piese scrise de regina. În a treia seră s'a dat un splendid bal.

A făcut o bună impresie, că regele și regina opriau trăsurile pe stradă de câte-ori se apropia cine-va cu vr'o peti-

ție séu jalbă și o primiau cu cea mai mare bunăvoință, mângâind cu vorbe blânde pe cei nenorociți și promițându-le împlinirea cererilor lor. La penitenciar regele a semnat număröse acte de grațiere și reduceri de pedepse.

În următoarele publicăm actele de fundațiune ale bisericilor restaurate și sfințite cari au fost aședate sub prestol:

Actul de fundațiune al bisericii Trei Erarhi.

„În al trei-zeci și noulea an al Domniei Regelui Carol I și în prezența Sa, s'a sfințit întru lauda lui Dumnezeu celui Atotputernic, apărătorul Regatului și ocrotitorul Poporului Român, acest Locaș Dumneșesc cu hramul Sfinților și Marilor Ierarhi Vasile cel Mare, Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu și Ioan Gură de Aur, fondat de Vasile Voevod Domnul Moldovei, — de către Înalt Prea Sfințitul Metropolit al Moldovei și Sucevei Partenie Clinceni, față fiind Regina Elisaveta, Principii Ferdinand și Maria, Principele Carol și Principele Guillaume de Hohenzollern, precum și o numărösă adunare de creștini din tóte părțile României“. — Iași, în 3 Octomvrie 1904.

Carol, Elisaveta, Ferdinand, Maria, Carol, Guillaume, Prince hereditaire de Hohenzollern, Partenie Metropolit al Moldovei și Sucevei, Gherasim Timuș, episcop al Argeșului, Pimen Georgescu, episcopul Dunărei de jos, Konon Ar. Donici, episcopul Hașilor, Dionisie al Buzăului, miniștri: D. Sturdza, Haret, E. Costinescu, V. Lascar, Em. Porumbaru, general Iarca, comandantul corpului al 4-lea de armată, C. Climescu, rectorul universității din Iași, C. B. Penescu, primarul Iașului, Th. Burada, prim-președinte al Curței de Apel din Iași, Le Compte de Nöuy, P. Gârboviceanu, administratorul Casei Bisericii.

Actul de fundațiune al bisericii Sf. Nicolae.

„În al trei-zeci și noulea an al Domniei Regelui Carol I și în prezența Sa, s'a sfințit întru lauda lui Dumnezeu Celui Atotputernic, apărătorul Regatului și ocrotitorul Poporului Român, acest Locaș Dumneșesc cu hramul Sfantul Ierarh și Făcătorul de minuni Nicolae, Fundat de Stefan-Voevod cel Mare și sfânt Domnul Moldovei, — de către Înalt Prea Sfințitul Metropolit al Moldovei și Sucevei Partenie Clinceni, față fiind Regina Elisaveta, Principii Ferdinand și Maria, Principele Carol și Principele Guillaume de Hohenzollern, precum și o numărösă adunare de creștini din părțile României“. — Iași, în 2 Octomvrie 1904. (Urméza iscăliturile de mai sus).

Războiul ruso-japonez.

De dece zile și mai bine lucruri mari s'au întâmplat și se întâmplă pe câmpul de război din Manciuria. Cetitorii numărului nostru de Dumineca încă au cunoscintă despre planul Rușilor de a ataca și a respinge pe Japonezi și de a-și deschide ast-fel drum spre miadă-qi, ca să mērgă spre mântuirea Port-Arthurului.

Inercarea n'a reușit. Din potrivă Rușii au fost din nou respinși cu enorme pierderi de către Japonezi, înderēt spre Mukden, după lupte înverșunate, cari au durat cincă zile și cari duréza încă. Resultatul acestor lupte sunt de mii de ómeni uciși și răniți de ambele părți, mórte cumplită de ómeni cum nu s'a mai vedut în războiele de până acum.

Vom trece în scurtă revistă întâmplările:

Armata lui Kuropatkin a luat la 5 Octomvrie ofensiva pe un front foarte larg. În acea zi au plecat spre miadă-qi de Mukden tóte trupele rusesci. Fie-cărui corp de armată i-s'a determinat înainte linia, ce avea s'o străbată. În primele zile Japonezii nu se arătară, decăt ică colo, fiind-că armatele lor se trăgeau spre răsărit.

La 10 Octomvrie mai multe colóne din armata principală rusescă au fost trimise spre răsărit. Japonezii își întâiiau atunci aripa stângă. La 11 Octomvrie, nóptea, Rușii au deșertat pozițiunile ce le ocupaseră pe înălțimile de la Huntaice, au trecut peste riul Șiliho și în rēvērșatul zilei au îndreptat trei atacuri contra infanteriei japoneze în direcție spre Sanjanpu. Lupta a fost sângerosă. Amēndoi dușmanii primiau mereu trupe de întărire. S'a deșășurat îndată o teribilă încēerare, care la început fū favorabilă Japoneșilor, apoi s'a schimbat când în favorul Rușilor, când érași în favorul Japoneșilor. Lupta a durat întreaga zi și a rămas nedecisă. Istoria abia decă pomenesce despre o luptă atât de crâncenă. Séra, pe o întunecime mare, lupta s'a reinceput. Ceriul acoperit de nori era luminat de focul tunurilor și în urma bubiturilor grozave se iscă o mare furtună cu grindină, care mērea grozăvenia luptei.

La 12 Octomvrie, lupta a fost deschisă printr'un puternic duel de artilerie. Calea infanteriei japoneze era îngreunată de movilele de cadavre. La 10 óre dimiņeta situațiun-

ar fi bătut-o, cum fac mulți, dér era tot d'anna rece, morocănos și strein. Și mama sērmana, bună ca o mucenică, îl îngrijia ca pe lumina ochilor. Când se răstia cătră dînsa, se prăpădea de plâns, și totuși trebuia să-și ascundă lacrămile dinaintea lui și dinaintea noastră. Nică odată nu o scotea la vr'o petrecere, cum fac alți bărbați buni și nici nu îndrășnea să se gândescă la așa ceva. Nu suferia să se amestecă în daraverile lui. Într'o zi am auzit-o dicend: „Mitar, de ce nu vinđi rachiul lui Stănilă? În curând vom fierbe altul și n'om avé unde-l pune?“

Tata se răsti tără dânsa: „Póte duci lipsă, séu suferi de fóme? N'ai bani de ajuns? Mai cere-mi! Dér în afacerile mele sé nu te amesteci“. Mama își puse capul în pământ și tăcu. Nică o altă ómeni nu stetea mult de vorbă. În cafenea își avea pe tovarășii săi. Cumătrul Ilie era singurul om, care putea să vorbescă cu dânsul cum îi venea la gură și de care tata avea órecare respect.

Nu mai încăpea îndoiélă, că ținea mult la mama și la noi, dér ne trata prea sever. Nu-mi aduc aminte nică de o singură

dată, unde sé fi dîs că a fost blând și dulce cu noi. Adevérat, că ne acoperia, când ne vedea nóptea descoperiți; nu ne lăsa să ședem pe ghizdelele fântănei, ori sé ne urcăm în frăgar, dér asta nu era ceva deosebit.

La biserică nu se ducea de cât la s. Gheorghe. După cină, își lua ciubucul la subsuóra stângă, își vâra chisăua cu tutunul sub brâu și pleca. Vara se întorcea pe la noué, érna și mai de vreme, uneori însé trecea și de međul nóptii și tot nu venea. Mama și sora se năcăjiau de mórte, — eu încă nu-mi dedeam sémă ce va sé dică a hoinări nóptea. Mama și soru-mea nu închideau ochii până nu se întorcea, chiar de ar fi stat până dimiņeta. Ședeam în pat și nu îndrășneau să aprindă lumina. Se mânia foc, când la întórcere, gășia lumină în casă. L'am auzit odată, când întórcându-se târđiu, dîse: „Aș vré sé știu de ce ardeți lumina?“

— Pentru ce sé vedé sé tó desbraci, răspunse mama.

— Și n'aș puté sé găsesc și singur lumina, ori póte sunt chereut sé n'o pot găsi?

— Nu te supăra, Mitar, n'am făcut-o din rea voință

— Ce vréi? Sé credă vecinii că e comandare în casă la mine, de arde lumina?

Bea puțin și altă beutură nu pune în gură afară de vin. Decă se întâmplă sé cumpere rachiul, îl gusta luându-l în gură și apoi érași îl scuipa și se óțerea. Nică căfăua nu i prea plăcea. Atunci ce făcea tóta nóptea prin cărciume?

Era o pacoste pe capul lui! Decă ar beat, n'ar fi fost primejdia nică pe jumătate. O sé vedeți. Mama se năcăjia de mórte séraca. Uneori se sfârșia în plâsete și totuși nu se jeluia la nimeni. Odată veni acasă târđiu, a doua nópte érași, și mama observă că tati îi lipsesce césornicul. „Unde ție césornicul?“

Tata se încrunță și cu fața întórsă răspunse: „L'am trimis la Belgrad la reparatură“.

— Sciam că nu e stricat.

— Dér ce credé, că sunt orb, ori nebun, sé nu știu decă imi umblă césul ori nu?

Ce putea sé mai dică mama, de cât sé tacă, dér cătră soru-mea dîse încet: „Vai de mine și de mine! O sé prăpădescă tot

ce avem și la zile de bētrânețe o se rămânem pe drumuri“.

Într'o seră veni acasă pe la dece. În cap avea o căciulă de Astrahan, la piept un lanț de aur ca degetul de gros, în brâu un pistol ținut cu aur și pietri scumpe. Întră și clipoci din ochiul stâng. Era bine dispus când a intrat, și-a scos numai de cât césornicul, făcend că se uită sé vadă cât e césul?

— Ți-au dres césornicul? întrebă mama.

— Mi l'au dres, răspunse el.

— Și asta ce fel de lanț e?

— Un lanț ca tóte lanțurile, răspunse domol.

— Știu, dér de unde-l ai?

— L'am cumpărat

— Și căciula? Așa o căciulă n'are de cât césornicul Micea.

— Am cumpărat-o.

— Ți-a vindut-o el?

— Ba bine că nu.

Apoi se uită încrunțat la mama și ea nu mai întrebă nimic.

Începu sé se desbrace. Eu mé uitam de sub plapomă. Am vedut cum scóse din chimir o mulțime de bomasce mototolite

nea Rușilor deveni critică și în-
trăga aripă stângă a lor înaintă la
ordin mai înalt. O luptă pe viață pe
morte se desfășură între infanteria
rusescă și cea japoneză. Rușii srar-
seră linia de luptă inamică. Un co-
mandant de brigadă al lor fu rănit,
er colonelul Wrestepensko cădu ucis
de un glonț lângă cadavrul fiu-
lui său.

Acum s'a ordonat atac general
pe partea Rușilor. Dinspre apus că-
dea asupra lor o ploie teribilă de
granate și bombe. Atunci le sosi în
ajutor trei brigade, înaintând din
spre dreapta și sparseră colona japo-
neză formată din trei regimente.
Mai târziu însă Rușii pierdură pas
de pas terenul și un corp de armată
al lor n'a fost în stare a rezista față
cu asaltul furios al infanteriei japo-
nese.

În acest loc *Kuropatkin* însuși
conducea lupta în mijlocul bombe-
lor de tun ce cădeau în jur de el.
O bombă esplosivă a cădut chiar
dinaintea lui, dér nu l'a atins.

Rușii nu mai puteau atunci să
înainteze, au resistat cât au putut
făcând minuni de eroism ca și ad-
versarii lor, dér vădând, că resist-
tența e apröpe zadarnică, s'a da-
ordin de retragere.

În luptele acestea și în cele cari
au mai urmat companii întregi ru-
sescilor au fost cu desăvârșire nimicite.
O brigadă întregă și-a pierdut a-
pröpe toți ofițerii. Locul lor îl ocu-
pară subofițerii, ba chiar și soldații
de rând.

Se dice, că în luptele de la
Yantai, Poensiku, Saho etc. Rușii
au pierdut 40.000 ömeni uciși și ră-
niți, Japonesei 30.000. Lupta a
fost mai teribilă ca cea din Sep-
temvrie, la Liaoyang.

În urma acestui nesucces *Kuro-
patkin* și-a retras armata dincolo de
riul Saho. Dér cu acesta nu s'a în-
cheiat seria ciocnirilor sângeröse,
căci la 16 Octomvrie s'a reinceput
atacul, ér la 17 diminéta, Rușii tre-
când éráși pe malul stâng al râului
amintit, reocupându-și pozițiunile de
mai înainte după o mare vörsare de
sânge. Succesul acesta li-a dat din
nou curagiü și din nou luară ofensiva.
Nu se cunoșce încă rezultatul încercării
desperate a lui *Kuropatkin*. Lumea
astăptă acum cu mare încordare să
vadă ce se va întâmpla.

Asupra evenimentelor ultime
dăm următoarele sciri:

Luptele de lângă Saho.

Despre luptele de lângă râulețul
Saho, cari s'au început la 16 Octomvrie
firul telegrafic aduce următoarele sciri:

Din *Petersburg* se telegrafiază: În
nöptea de Duminecă spre Lună, Rușii au
atacat cu succes pe Japonesei și le-au luat
mai multe tunuri. Lună diminéta Rușii au
atacat pe întreg frontul. Aripa stângă ru-
sescilor s'a întors așa de mult îndérét, în
cât póte să sprijinésca centrul. Lupta de
ađi a fost nespus de violentă.

Din *Mukden* se telegrafiază: Lupta
de la 16 Octomvrie a fost cea mai fio-
rösă. Baia de sânge ne mai pomenită în
istoria résböielor va mai dura câteva zile,
după cari se va puté constata rezultatul
monstruosului măcel.

„Lokalanzeiger“ din Berlin primesce
următoarea telegramă din *Mukden*: În séra
đilei de 16 Octomvrie, Rușii, după o luptă
destul de înverșunată, au gonit pe *Japo-
nesei din pozițiunile lor întările spre sud-
vest de Suamutau și li-au luat 8 tunuri*.
În nöptea precedentă Japoneseii au atacat
de trei ori pe Ruși lângă Saho, însă după
o luptă ucidétöre de trei pötrare de órá,
fură respinși. Cu ocaziunea acésta Japo-
neseii au avut pierderi enorme.

Agentia „Havas“ primesce din *Muk-
den* scirea, că după o luptă piept la piept
Rușii și-au recucerit în 17 Octomvrie dimi-
néta pozițiunile lor pe malul stâng al rîu-
lui Saho. Incurajați de acest succes Rușii
au trecut în ofensivă.

O telegramă din *Tokio* de la 18 Oct.
anunță: *Rușii au impresurat Duminecă
colóna lui Yamata și i-au luat 14 tunuri*
Rușii se concentrază acum încontra fron-
tului armatelor lui *Oku și Nodzu*. Se aște-
ptă o luptă mare.

Tot din *Tokio* se telegrafiază: La
16 Oct. o divisiune sub conducerea lui
Yamata a înaintat, ca să întărescă tru-
pele armatei din stânga, cari atacară pe
inimic spre nord de Saho. Mai târziu
divisiunea a respins un atac al Rușilor la
Santankauce, apoi a început să se rein-
töră la pozițiunea-i originală. Séra la 7
óre o divisiune a Rușilor a impresurat
colóna lui *Yamata*. După o luptă înver-
șunată, li-a succes Japoneseilor a scăpa.
Intrăcarea artileriei japoneze și-a pierdut
toți caii și 14 tunuri. Japoneseii au pierdut
Duminecă peste 1000 de ömeni.

„Lokalanzeiger“ din Berlin primesce
din *Mukden* scirea, că *Rușii au spart li-
nia de luptă a centrului armatei japoneze
și au luat de la Japonesei 11 tunuri*. Vic-
toria acésta a Rușilor a costat mari jertfe
Ea este a se mulțumi în primul rând vö-
nătorilor siberieni. Rușii înaintează și pro-
babil, că le va succede a străbate până
la *Liușinpu*, unde vor ajunge în pozițiuni
föрте favorabile.

Telegramă din *Petersburg*: La 17
Oct. 11 óre a. m. *Rușilor le-a succes a
sparge centrul japones*. Rușii au luat câ-
teva baterii de la Japonesei și au făcut
prisonieri mai multe sute din ei. Japone-
siii au fost respinși la mare distanță, așa
că singuraticele divisiuni japoneze sunt în

mare pericol. Lupta continuă încă cu
mare înverșunare.

Telegramă din *Londra*: De la țaripa
dréptă rusescă se anunță, că operațiunile
sunt favorabile Rușilor. Ei au risipit două
divisiuni din rezerva lui *Nodzu*.

Tot din *Londra* se telegrafiază, că se
confirmă în parte scirile venite din *Paris*
despre succesele lui *Kuropatkin*, în parte
însé se desmint. Așa de pildă se vestesce
din *Tokio*, că Dumineca trecută Rușii au
impresurat colóna lui *Yamata* și i-au luat
14 tunuri. Rușii își concentrază forțele în
fața armatelor lui *Oku și Nodzu*. După o
ultimă telegramă, tot din *Tokio*, Rușii au
atacat cu furie sêlbatică pozițiunea lui
Oku și în nöptea precedentă s'au luptat
contra armatelor lui *Nodzu și Kuroki*,
însé au fost respinși cu mari pierderi.

O altă scire telegrafică din *Tokio* spu-
ne, că după un raport al lui *Oyama*, Rușii
au atacat în nöptea spre 18 Oct. de două
ori aripa dréptă a armatei stânge, centrul
și armata dréptă. S'a desfășurat o teribilă
luptă. Rușii n'au putut birui însé pe Ja-
ponesei și cu mari pierderi s'au retras.
Oyama nu spune însé unde și încétrău
s'au retras Rușii. *Oyama* a mai cerut aju-
töre de 70.000.

Étä acum ce vestesce o ultimă te-
legramă din *Londra*: Diarele de aici con-
firmă scirea, că trupele generalului japo-
nes *Oku* au fost într'adevăr impresurate de
Ruși, și *Oku* numai cu enorme jertfe abia
a putut să scape. *Oku și-a pierdut tóte
tunurile, caii și artileria*.

Generalul *Saharow* telegrafiază sta-
tului major cu data de 17 Oct.: După ra-
pörtele ce am primit Japoneseii au atacat
în nöptea spre 17 l. c. pozițiunea flancului
nostru drept. Tóte atacururile au fost res-
pinse. În decursul đilei trupele nostre au
ocupat satul *Slandeia* de lângă Saho. Ini-
micul a bombardat violent pozițiunile, ce
i-au fost luate de noi, și a atacat și
un punct de pe colina pădurösă iso-
lată *Futilov*, unde s'a desfășurat o luptă
de baionetă extra-ordinar de furiosă.
Mai mulți ofițeri ai noștri, cari s'au arun-
cat asupra inimicului, au fost străpunși de
baionetele dușmanului. La cei căduți de
ambele părți se vöd urmele luptei piept
la piept. Séra și în decursul noptii am în-
gropat morții ruși și japoneși, cu pompă
militară. Se observă concentrarea unor
mari forțe contra centrului nostru. La aripa
noastră stângă nu s'a întâmplat nimic în-
semnat în decursul đilei de 17 Oct.

Neînțelegerile din Hërman.

Am promis în numărul de Du-
mineca trecută, că vom reveni amë-
nunțit asupra casului întristător al
certelor Românilor din Hërman.

Se scie, că neînțelegera de
față s'a iscat din cauză, că o parte

a parochienilor, cari susțin a fi ma-
joritarea, a cerut să se publice con-
curs pentru ocuparea posturilor va-
cante de învățător, ér preotul cu
ömenii săi ar fi adus lucrul acolo,
încât fără a se publica concurs, au
fost numiți provisor doi învățători.

Ambele părți s'au adresat la
điarul nostru cu întimpinări, în urma
celor ce am scris despre cazul din
Hërman în n-rul de la 7 Oct. n.
al föiei noastre. Am fi publicat bu-
curos din cuvënt în cuvënt aceste
întimpinări, dér fiind-că se ating în
ele lucruri, ce nu se țin strict de
obiect și ar puté da nascerela o nouă
vrajbă prin colónale điarului nostru,
credem a face destul celor ce s'au
adresat la noi, dând în extras fidel
tot ce este de însemnătate și la
obiect din răspunsurile lor.

Vom începe cu întimpinarea
poporenilor nemulțumiți, cari pre-
tind a fi 84 la număr și ar forma
majoritatea atât în popor, cât și în
comitetul parochial.

Eată simburile celor ce se spun
în acésta întimpinare, care este sub-
scrisă de *George N. Corbu*, notarul
com. parochial, *Necolai Stanciu*,
epitrop, *Achim Toma*, epitrop, *Va-
silie Coman*, *Ioan Puiu*, *Toma Ach.*
Tomi, *Nicolae Olteanu* membrii în
comitet și *Ioan Cristoloveanu*.

Întimpinarea începe prin decla-
rațiunea următöre:

„Décă cetesce cine-va articolul din
prețuita „Gazetă“ de la 7 Oct. n. privi-
tor la stările din Hërman, ar puté să-și
facă o idee slabă despre noi Români din
Hërman pentru cauza, că s'ar päré, că noi,
ocolind pe ai noștri, ne-am adresat cu plân-
gerile nostre. Dér lucrul nu stă așa și
toemai pentru aceea, vöd rugăm a da loc
lămuririlor nostre“.

Étä în ce constau lămuririle: Subs-
crișii đic, că au dorit din capul locului,
ca în locul învățătorilor pensionați să se
alégă éráși doi pedagogi buni. Nu vor să
đică, că teologii n'ar fi buni, dér au pă-
țit-o cu ei, căci stau un an doi și fiindu-
le gândul la preoție, nu prea le stă la
școlă. Și acuma đic, au un teolog și dia-
con titular, dér acesta nu a pus în acti-
vitate nici corul, care a existat de multă
vreme și totuși leafă pentru cor cere, ér
pe copii nu i-a învățat mai bine ca pe-
dagogii.

Spun că cu bêtării învățători pen-
sionați *George Goicea* și *Andreiü Nan* au
fost destul de mulțumiți timp de 40 ani,
cât au servit școlii, dér preotul, đic, le-ar
fi făcut șicane, i-a suspendat din cantorat
și a adus pe *V. Lăzăreanu* cu alaiü, ér
după un an de zile au vrut să-l duduie
din sat. Đic, că preotul de când e în sat,
a stat în dușmănie aci cu dascălii, aci cu
cantorul și că tot-deauna ar fi avut în ve-

și le asvirli pe masă. De desupt era un
galben. „Ține“ đise el. Și apoi eși prin
bucătărie.

Mama luă banii prindându-i cu două
degete, bună órá cum prindți nisce scutece
murdare.

„Ce să fac cu banii ăștia?“ întrebă
pe soru-mea. „Sunt bani blăstămați. Bani
salanei! Așa cum i-a adus diavolul, tot așa
li va și duce“.

Ce mai la deal-la vale? În casă la
noi fericirea și viața bună nu-și avea să-
lăsluînța.

Mama era nefericită și noi pe urma
ei. Ea ne povestia că tata era odinioară
alt om și țin chiar minte că fiind eu miti-
tel, adesea mă lua în brațe, imi făcea flue-
riță de trestie și mă lua la câmp cu carul.
Mama đicea, că s'a schimbat cu totul și a
dat pe căi rele mai ales de când s'a imprie-

tinit cu perceptorul *Micea*, cu *Kersto* din
strada *Macaveiu* și cu farmacistul *Albrecht*.
Nu suferia nici o întrebare, căci numai de
cât răspundea: „Veđi-ți de trebă!“ Séu:
„N'ai alte grijii?“

Nu că dör el n'ar fi scint că nu lu-
creză bine, dér a întrat în ghiarele diavo-
lului și nu putea scăpa.

Și ori cât de necređut i-ar päré cuiva
totuși adevörul era, că tata era un om bun.
Đeu așa!

Intr'o séra a venit éráși la timp ne-
potrivit acasă și de astă dată nu era singur.
Mama s'a mirat. A trecut încă cu unul pe
dinaintea ușei și vorbiau încet. Intrară în
curte. După câțva timp auđirăm tropot de
cal și rîncezat. Nu sciam ce se petrece.

Când a întrat apoi în casă, eu am
început să horcăiesc și soru-mea să pre-
făcea de asemenea că dorme. A đis bună

séra și apoi tăcu; eu așteptam să aud, ce
s'o întâmpla.

Începu mama cu glas sficios: „Au
dus roibu?“

— Da, răspuse tata.

Éráși tăcere, mama respira greu și
auđiam lămurit că plânge. „Mitar dragul
meu, pentru numele lui *Dumneđeu* și pentru
copilașii ăștia nevinovați lapădă-te de sa-
tana. Cine se dá diavolului, perde și lumea
acésta și pe cealaltă. Uite la *Ioan*, car-
toforul. Avea casa și moșia lui, ér acuma
inghite în sec trăind din milă și stringând
prin sate piei pentru cei jidovi! Nu ți-ar
fi milă de mine, decât la bătrânețe ar tre-
bui să cer milă pe la ușile ömenilor, ér
copiii noștri să se bage slugi la streini?“
Și o apucă un plâns cu sughit.

Tata răspuse brusc: „Ce-mi aduci
înainte copiii și vorbesci despre mine, par'
că aș fi mort? Nu el m'a tras pe sföră, ci

eu pe el. Dêcă vrei, cumpărăm alți dece
cai în locul aceluia“. Mama plângea încă
și mai tare.

„Sciu dragul meu *Mitar*“, đise ea
compătimitöre — dér vrășmașul ne va lua
totul. Lasă, te rog, afurisitele de cărți.
Soii prea bine, că cu mâinile nostre și cu
sudörea noastră am ridicat acest acopere-
mînt și acum să vie un vântură-țeră și să
ne isgonésă de-aici?“

— Dér cine te isgonesce?

— Nimeni nu mă isgonesce acuma,
dragul meu, dér va veni și vremea aceea,
dêcă tu urmezî înainte cu jocul de cărți.
O meserie afurisită e aceea!

— Ascultă femeie — đise tata — ți-
am spus de-o sută de ori, să nu mă dă-
călesc și să nu mă oihăiesc pentru tóte
nimicurile. Dör nu mi-am pierdut mințile,
să am nevoie de tutor“. — Biata femeie
tăcea. Isf reprima lacrimile, cari îi curgeau

Cei mai excelenți profesori și medici
il recomandă ca remediu cu efect
piratie, precum: bronchită cronică, tusă convulsivă, și mai ales este recomandat Convalescentilor
după influență. — Sirolinul promovează apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtăza tusa și flegmă și face
se încetéz asudarea de nöpte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmacii se
capetă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca fie-care sticlă să fie provödată cu firma de mai jos

Sirolin

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică Basel (Svițera.)

dere în rândul întâi interesele sale familiare.

Invinuesc pe preot, că și de astădată ar fi căutat să monescă pe poporenii, trăindu-i cu rachiul. Fiind-că întreg poporul doria se vie ca învățător pedagogul George Fătuleț, care e din satul Hărman, preotul a trimis pe omeni de ai săi cu o hârtie prin sat noptea, ca poporenii să subscrie, că cer pe Fătuleț ca învățător. Partea cea mai mare din poporenii a scris, nesciind că în hârtie e scris și teogul Grecean.

Hârtia a trimis-o apoi preotul la Sibiu, ér pe basa ei Vener. Consistoriu a numit pe Fătuleț și Grecean în locul bătrânilor învățători, până ce acestora încă nu li-se regulase pensia la minister. Subscrișii susțin, deci, că locurile încă nu erau vacante și deci nu puteau fi numiți cei doi în mod legal. Poporenii (cei 84) vâdând, că au fost seduși cu hârtia, au adresat din nou rugare și telegrame la Sibiu, însă fără efect. Au stăruit apoi să se țină comitet, pentru-ca acesta să deschidă concurs.

Acî îl invinuesc pe preot, că a pus de a votat și pe un suplent al său, ceea ce nu era după lege. Au trimis apoi pe 2 inși cu cheltueli în deputațiune la consistoriu și Esc. Sa să fi făgăduit acestora, că se va deschide concurs. Venind acasă însă au așteptat până acuma dejaba.

Plângerea lor culminează deci în aceea, că voinde să deschidă concurs, preotul și învățătorul David Pop s'au pus în contra și tot așa și d-l protopop, care odată li-ar fi făgăduit, că după lege și minoritatea pôte să deschidă concurs, ér altă-dată ar fi fost în contra, cu tôte că epitropia și majoritatea a cerut astfel. Subscrișii cred, că d-l protopop, chiar decă n'ar fi voit comitetul să deschidă concurs, ar fi fost dator să-i constringă la asta.

În ce privește foile unguresci subscrișii dic, că nu sunt ei de vină, decă domnii aceia vin în satul lor și își iau informațiunii, fără să-i fi chemat ei. (!?)

Subscrișii mai sus amintiți ne rogă în fine să luăm în seamă plângerile lor și decă nu sunt drepte, domnii amintiți să dovedescă contrariul. Intimpinarea au subscrișii în numele celor 84 poporenii, cari fac majoritatea, și în numele epitropiei parohiale și a majorității comitetului.

Cealaltă intimpinare, ce vine din partea poporenilor, cari merg cu preotul, este făcută la adresa fôiei unguresci „Brassói Hirlep“, care în numerii 111 și 114 a. c. s'a ocupat de cestiunea școlii române din Hărman. Intimpinarea e subscrișă de poporenii: Neculai Bătrânu, Radu Fătuleț, Ioan Fătuleț, Radu Popișteriu, George Moldovan, George Vi-

lican, George N. Nan, George Comșa, Ioan Popovici și Stefan Popa.

Aceștia susțin, că ceea-ce a debitat fôia maghiară la adresa conducătorilor și a autorităților noastre școlare și bisericești, sunt neadevăruri și insinuări. Ei fac următoarea declarațiune:

„Intregirea posturilor de învățători din această comună s'a făcut — din cauza timpului înaintat pentru publicarea concursului—prin denumire din partea Vener. Consistoriu archidiececan. Denumirea s'a făcut în conformitate cu dorința majorității poporului. Dér dovada cea mai bună pentru întărirea acestei afirmări este și faptul ce „Br. H.“ însuși îl constată, că la repetitele telegrame ale celor nemulțumiți pe la Ex. Sa Metropolitul și la Ministrul, nu au primit nici un răspuns. Evident, că întregirea provisorie a posturilor de învățători s'a făcut în conformitate cu prescripțiile legii și cu cerințele bine înțelese ale școlii noastre.

Pentru introducerea învățătorilor în posturile lor, n'a fost lipsă de asistență de jandarmi și scim pozitiv, că nici n'a cerut'o nimeni. — Decă întâmplător s'au vâdut doi jandarmi prin comună — se vâd și acum adesea-ori. Corespondentul fôiei maghiare anonim facă-le cunoscința, și decă are curagiu, să iasă din tufă, ca să scim cu cine stăm de vorbă“.

După acosta arată, cum cei doi redactori de la foile unguresci au eșit întruna din Duminecile trecute la fața locului în comuna Hărman, ca să-și vire nasul unde nu le ferbe óla. Ei s'au ascuns într'o odaie a școlii românești (cum de au ajuns acolo? — Red.) așteptând, ca poporul să iasă din biserică, în credință, că se va încăera, cum credeau ei, din pricina certei pentru concurs. Indată ce au vâdut că ies omenii din biserică, cei doi diariști maghiari s'au așezat pe trépta cea mai de jos a școlii, ca să pótă fi martori oculari la tot ce se va petrece.

Subscrișii susțin, că vre-o 4—5 dintre poporenii din Hărman ar fi știut de lucrul acesta cu diariștii și ar fi încercat să provóce pe séma d-lor redactori un scandal. Acosta însă nu le-a reușit. Poporul s'a depărtat în liniște, cătră casă. Dic, că numele lor îl retac deocamdată.

Astfel cei doi diariști maghiari s'au putut convinge, că marea majoritate a poporenilor din Hărman e mulțumită cu situația ce înșiși au dorit'o și că deci zădarnică a fost ostenețla, ce și-au dat'o a încurca trebile într'o afacere, ce nu-i privește.

* * *

Am făcut destul, pe cât ne-a fost cu putință rugărei ce ne-au adresat-o poporenii certăți din Hărman, arătând care sunt plângerile, păsurile și părerile lor.

Din cele de mai sus rezultă, că în adevăr o nemulțumire există la o mare parte din poporenii din cauza

neînțelegerilor cu preotul și că nu este tocmai așa cum dic cei de partidul preotului, că numai vre-o 3—4 ar face tótă gălăgia.

E întrebare acuma decă ceea nemulțumire are temeiu, decă este îndreptățită ori nu?

Ce s'a întâmplat?

Unii dintre poporenii au cerut să se publice concurs pentru posturile de învățători devenite vacante. Ei au avut drept să ceră publicarea lui... De ce dér nu s'a publicat?

Înainte de a răspunde la această întrebare, trebuie să constatăm un fapt, care ni-se pare neîndoios!

După cum au stat lucrurile în Hărman, decă preotul stăruia să se publice concurs, credem că de sigur s'ar fi și publicat. El însuși nu a stăruit, ci din contră s'a folosit de împrejurarea, că anul școlar deja se începuse, fără ca să fie încă regulate drepturile la pensiuine ale învățătorilor emeritați, și a stăruit să câștige consimțământul parochienilor pentru numirea a doi învățători provisorii, pe cuvânt, că lipsea timpul necesar de a se publica concursul. Preotul a reușit a face ca majoritatea parochienilor să ceră numirea provisorică într'o hârtie, ce au scris'o, și având la mână declararea lor s'a adresat la consistoriu ca să o rezolveze grabnic în interesul școlii. Consistoriul folosindu-se de dreptul său a și săvîrșit numirea celor doi învățători în mod provisoriu.

Acosta e pe scurt starea lucrului. Cei-ce au cerut concursul au fost în drept. Preotul care cu hârtia subscrișă de poporenii a cerut să se facă numirea provisorie a învățătorilor, din cauză că se întârziase publicarea concursului, a fost éráși formal în drept. În fine consistoriul s'a folosit și el numai de un drept al său în asemenea casuri.

Decă dér au fost toți în drept cine a greșit? Atunci de unde atâta nemulțumire la unii?

Tôte se puteau împăca în liniște, decă nu era la mijloc o afacere personală. Unul dintre învățătorii numiți, teologul Grecean, era pe placul preotului și a omenilor săi, nu însă pe placul celor 84, cari au protestat. Aceștia cerură concursul ca să scape de Grecean și să-și alegă un pedagog, ér preotul Dogariu n'a vrut să stăruie pentru concurs, fiind-că voia să-l aibă ca învățător pe Grecean.

În asemenea casuri, când nu se pôte face o învoială, cine trebuie să

decidă? De sigur că numai legea și buna rânduială.

Legea prescrie ocuparea posturilor prin concurs. Decî omenii sunt în drept a cere publicarea concursului. Dér tot legea și buna rânduială pretinde ca până atunci ei să respecteze dispozițiunile luate pentru buna rânduială de autoritatea bisericească. Nimic nu îndreptătesce pe cutare poporenii, fie și 84 la număr, de a umbla să răstórne peste noptea o hotărîre luată după tótă rânduiala de autoritatea superioară bisericească, pe cuvânt că preotul ar fi sedus și amăgit pe omeni și că n'ar fi procedat corect. Decă așa a fost, atunci cazul trebuie să se cerceteze și preotul merită a fi disciplinat. Faptul lui însă totuși n'ar pôte schimba încă pentru moment nimic din ceea-ce a hotărît consistoriul cu privire la școlă.

Cerând respectarea legii, celor 84 din Hărman nu le e ertat de a se abate de la calea ce le-o prescrie legea bisericească (statutul organic), nu le e ertat a se adresa la foruri străine bisericii lor. Numai acestea din urmă sunt în drept de a cerceta și a dispune, ér credincioșii pot să apeleze de la un for la altul până sus la congresul național bisericesc. Cei ce i-au sfătuit să amenințe cu publicării prin gazetele unguresci și cu telegrame la guvern, sunt nisce nemernici și nu le voesc nici binele lor, nici al bisericii.

De altă parte nu pôte fi îndoiețla, că și autoritățile bisericești comit un păcat mare, când rămân nepăsătoare față cu certe și nemulțumiri ca cele dintre parochienii Hărmanului. Decă preotul prin necontactul și îndirjirea sa greșesce și aprinde focul în comună, atunci ce rol are protopopul? Să acopere greșela, ori să caute cu bunăvoință și dreptate a stinge focul până încă nu a izbucnit în flăcări?

Cei 84 par a se jălui și în contra protopopului, dér n'au adus dovești contra lui. Nu se pôte deci în cazul de față ridica vre-o învinuire contra protopopului tractual. Neînțelegerile din Hărman datéză însă, precum scim, de mai mulți ani și acosta ne îndreptătesce a-ne exprima órecum mirarea, că d-l protopop, care trebuie să cunoscă tôte păsurile comunei bisericești din Hărman, una din cele mai bine situate materialicesce din protopopiat, n'a aflat până acum nici un modru, prin care să se pótă curma păgubitoarele certe din această comună.

prin sîn la inimă și acolo se împietriau. Și de și mergea așa. Une-ori aducea acasă câte o grămadă de bani, pe cari éráși îi pierdea. Odată venia fără inel, fără césornic, fără lanțul de aur. Altă dată aducea éráși câte două-trei césornice și câte-va inele. Într'o séră a venit cu o pereche de cisme și cu o blană, în alt rînd a adus o șea, o duzină de linguri de argint, un butoiăș de sardele și tot felul de mărfuri.

Într'o altă séră ne-a adus éráși acasă roibul pierdut...

Noi ne obișnuisem cu aceste variații în bine și réu, numai mama plângea mereu. Și cum să nu fi plâns? Prăvălia și economia megeau îndérât. Un servitor după altul fură congediați. Casa noastră seména cu o casă de nebuni. Bani se risipeau ca pleava. Acum începură să vie derbedeii lui de tovarăși chiar acasă la noi. Se încuiiau în odaia cea mare, se aprindeau câte-va lumînări, galbenii scilipeau, se făcea o fumărie, se aușia sunetul cârților isbite și mereu li se făceau cafele. A doua își servitorul mi-a arătat căți va galbeni, ce i-a căpătat ca bacșiș. Mama ședea cu noi în cealaltă odaie. Ochii îi erau roșii, fața palidă, mânilor ferbinți și uscate și din când în când bolborosia: „Dómne miluesce!“

In acest chip tata s'a înstreinat cu desevărsire de familie. Nici nu mai vorbea de loc, ér mamei nici odată nu i-se uita în ochi. Nu-și săruta copiii nici odată, nu le spunea nici o vorbă, fie bună, fie rea, bani însă ne dedia berechet. Decă voiam să cumpăr bombóne, imi dedia câte un bănuț de 20 creițari. Pentru bucătărie cumpăra tot ce se găsia mai bun în oraș și eu aveam hainele cele mai frumoșe în școlă. Cu tôte acestea mă cuprindea o mare neliniște de câte ori mă uitam la mama și la sora. Amândouă îmbétrâniseră fără de vreme, erau palide și jigărite. Eșiau rar de-acasă. Dór la vr'o cumetrie decă mergeau din când în când. Nici la noi nu prea venea nimeni. Și decă venea cine-va, aceștia erau ticăloșii de cartofori. În prăvălie nu se făcea nici o daraveră. „Cum? — dicea tata — „eu să stau la teighea și să cântăresc la toți beciznicii boiețla de 20 bani? Dér Evreii n'au altă trébă?“ — Mama nu mai îndrăsnea să bleștescă un cuvânt.

O dată îi dize tata: „Auși muier! Înțelege ce-ți spun odată pe sêrbesce: Decă-mi mai vii cu istorii d'al d'aste, eu mă mut de-aici. Imi caut altă locuință și tu să-ți iai pe cine vréi. Așa să șcii!“ Sêrmana

rémase mută, se topia de pe picioare și se ruga numai: „Dómne nu ne lăsa!“

O să vedem ce-o să iasă de aici.

Într'o séră se adunaseră prietenii lui cu toții. Între aceștia era și un anumit Petru Zelenbac, negutător de porci, care dicea că are daraveri pe la Budapesta. Avea mustețe ascuțite și pèrul îi era ales cărare pe mijloc. Era gras și voinic și la ciasornic purta un lanț gros de aur, pe care îl avuse tata mai nainte. În deget avea un inel cu o piatră scumpă strălucitoare. Se legana la umblet din șolduri, vorbea gros și zimbea mereu. Ochii lui verși te înțepau, încât te cuprindea gróza.

Cum am dîs, ei s'au adunat cu toții. Stoian s'a pus numai decăt la vatră și a început să gătésca cafele. Se aprinseră patru lumînări. Se puseră pe fumat și pe cafele. De vorbit nu vorbeau nimica. Numai fâșeitul cârților și zurăitul galbenilor se aușia.

A fost o noptea înfiorătoare. Ne retraserăm cu mama în odaia cealaltă. Ea nu mai plângea. Soru-mea avea fața lividă, ochii îi erau aprinși și aveau nisce priviri spărioșe, ca la mórtea unchiului.

Tata a venit de câteva ori în odaia noastră. Era scaldat în sudori, vesta îi era desbumbată și cameșla descheiată. I-se

vedea părul negru pe piept... „Mai dá-mi“ dize cătră mama.

Fără să dică un cuvînt, mama deschise lada și scóse un pumn de bani, pe cari el îi legă într'o basma. Se uita sêlbatic într'o parte și eși tărîndu-se din odaie sperios, cum ieșiam și eu când mă așteptau tovarășii. „Numai aștia“ mormăia la eșire. „Numai aștia“ — și apoi s'a mai întors de vr'o cincî ori în acea noptea. Era pe la órele trei când a intrat pentru ultima óra.

„Dá-mi!“ dize poruncitor mamei și fața îi era ca pământul.

Mama se duse la ladă impletindu-se.

De sub plapomă vedeam, cum tremura tata și a trebuit să se proptésca de sobă, ca să nu cadă.

„Haide! Repede!“ strigă mamei și cu máneca își ștergea sudorile de pe frunte.

„Dá-mi tot ce mai este!“ porunci el.

„Sunt galbenii cei din urmă!“ dize ea cu o voce care nu mai era vocea ei, nu mai era nici șoptit, ci curată horcăială.

Tata luă banii și eși.

(Va urma.)

De mai multe-ori ne-am vădut cu părere de rău constrinși a semna răul, ce s'a încuibat aproape pe nesimțite în Hërman și care cu puțină bunăvoință din toate părțile s'ar pute stîrpi peste noapte.

Sperăm, că conștiința datoriei către biserică și neam și bunul simț al credincioșilor din Hërman, precum și al celor chemați a-i sfătui și a-i conduce printre valurile vieții va face cât mai curînd sfîrșit neînțelegerilor și certelor rușinătoare, cari mistuesc această frumoasă comună biserică.

SCIRILE DILEI.

— 7 (20) Octomvrie.

Achitarea lui Nuși Tulliu. Cetitorii noștri își vor aduce încă aminte de scena sîngeră din cafeneaua „Macedonia“ din București, unde în urma unei certe studentul macedonean Nuși Tulliu a omorît cu un glonte de revolver pe redactorul grecofil Lecanta, care ucise pe cumnatul lui Tulliu, Papahagi. Marți s'a pertractat acest proces în București și **Nuși Tulliu a fost achitat.** Publicul numeros, care a asistat la pertractarea procesului a primit cu ovațiuni entusiaste această sentință și luînd pe Nuși Tulliu în mijloc, l'au dus la localul „Asociațiunii studentesci“, unde mai mulți studenți au ținut discursuri insuflete pentru Nuși Tulliu și cauza macedoneană. Nuși Tulliu mulțumind a dis între altele, că „România este pentru Macedonia aceea, ce este stéua polară pentru călătorii.“

† Scipione Bădescu. Un literat și scriitor de origine ardelean a închis dîilele acestea ochii pentru tot-déuna în orașul Botoșani, unde a trăit ultimii ani ai vieții sale din abonamentele ce le aduna cu multe dificultăți la diarul ce-l redacta sub numele de „*Curierul Român*“. Scipione Bădescu în diarul său nu se ocupa cu politică. Necrologul ce ni-se trimite are următorul text:

„*Ioan Scipione Bădescu, literat și diarist, fost revisor școlar și director de școlă normală, decorat cu „Benemerenti“, director și proprietar al diarului „Curierul Român“ a încetat din viață după o lungă suferință la 4 Octomvrie 1904. Toți prietenii și cunoscuții regretatului defunct sunt rugați a asista la ceremonia funebă ce va avea loc Miercuri 6 Octomvrie orele 3 p. m. la biserică catedrală Uspenia, unde se află depus corpul defunctului. Cortegiul va pleca de la biserică la cimiterul „Eternitatea“. — Rugați-vă pentru el.*“

Estatea nu este indicată în necrolog, ér numele orașului l'am aflat din stampila poștei.

Fie-i țărîna ușor!

Infînțarea gardei maghiare de trabanți. O veche pretensiune a guvernului maghiar s'a împlinit. Maj. Sa Monarchul a dispus prin un autograf prea înalt, adresat ministrului president, infînțarea gardei maghiare în Budapesta și a numit comandant al acesteia pe fostul ministru de honveți baronul Geza Fejervary.

Pentru incendiții din Cîmpeni. D-l Stefan Colceriu din Dâmb, v.-protopop emerit și paroch, ne trimite spre publicare și lista celor ce au contribuit pentru incendiții din Cîmpeni și de la cari a colectat cu totul 20 cor. despre ce am mai făcut odată amintire în fôie. Etă numele contributorilor: Stefan Colceriu, Ioan Buruian, Georgiu Miron câte 2 corône. Solomon Rusu cantor, Teodor Moșutan, Tansie Rusu, Ioan Șermașian, Teodor Grauru, Marișca Buruianu, Dănilă Munteanu, Oana Ețemie, Vasile Muscanu, Gavril Pogaciuc, Vasile Gorun, Ioan Milășan, Ileana Șermașian, Georgiu și Maria Oroian câte 1 corônă. Suma 20 corône.

Espulsarea unui redactor grec. Diarele din Regat înregistrează scirea, că guvernul român a espulsat dîilele aceste pe proprietarul diarului grec „Iris“, Alcibiades Sardellis, pe motiv că în diarul său, care apare la București, a atacat în diferite rânduri statul român. Poliția l'a înscințat alaltăeri, că în decurs de 24 ore are să părăsescă România. Nesupunîndu-se acestui ordin și fiind adus la prefectură, Sardellis a declarat că încă nu și-a putut aranja afacerile sale private. La aceste prefectul de poliție i-a declarat, că îi acordă încă un timp scurt și după espirarea acestui timp îl va petrece un agent până la granița României. Sardellis a declarat atunci că va pîlmui (!) pe un astfel

de însoțitor. Răspunsul acesta obraznic avu drept urmare, că chir Sardellis fu reținut la prefectură. În urma intervențiunii în decursul nopții a secretarului legațiunii grecesci din București, Sardellis a fost eliberat noptea, ca să-și pacheteze geamantanele, ér eri a trebuit să părăsescă România.

Necrolog. Ni-se scrie: La 5 l. c. am petrecut la cele vecinice pe neuitatul fost învățător în Petridul-de-jos George Tătar, care după o bôlă îndelungată a repausat în Turda în casele soorului său. El a lăsat o veduvă cu două fetițe, părinți și frați în mare jale. În tot timpul funcțiunii sale ca învățător George Tătar a fost unul dintre cei mai zeloși muncitori în cariera spinosă a dascăliei: aș pute dice o lumină, ce se consumă pe sine, ca să lumineze altora. Inmormîntarea i-s'a făcut în Turda. Au slugit 4 preoți. Cîntările funebrele le-a executat corul învățătorilor din tratal Turdei. Odihnescă în pace!

O desmînțire. Mórtea bătrînelui academician Nicolae Ionescu din România, anunțată și de noi în unul din numerile trecute după foile din România, se desminte. D-l Ionescu se află în viață, însă greu bolnav, ceea-ce a dat ansă la colpotarea scirei despre mórtea lui.

Invitare. Comitetul parochial gr. cat. din Rebrîșora, are onorul a invita la **sfînțirea bisericei** nou edificate, care se va celebra Duminecă în 30 Oct. st. n. a. c.

Programa: 1) Duminecă dimineța la orele 8 actul sfînțirii și liturgia solemnă. 2) La 1 oră p. m. banchet, couvertă 2 cor. 3) Sêra la 7 ore petrecere cu dans în sala școlii confes. Prețul intrării: de persoană 1 cor. — *Rebrîșora*, 16 Octomvrie 1904. *Comitetul arangiator.*

O păreche ucigașă. În Viena au găsit sêptemăna trecută în casa fabricantului Klein din strada Magdalinei cadavrul proprietarului de casă Sykora, tăiat bucățele și băgat într'un sac. Klein și nevastă-sa au fugit. Poliția a constatat, că nevasta lui Klein, care era o femeie frumoasă, dîr cu moravuri ușore, a prins în cursă pe bătrînel Sykora, care deși era de 72 ani îi plăcea să umble după femei frumoase. L'a prins în cursă și ajutat de bărbatul său, l'a sugrumat și tăiat bucăți, apoi luîndu-i ce avea la el, a mers cu cheile găsite în buzunarul ucisului la locuința lui Sykora, care era veduv și n'avea pe nimeni și au jefuit tot ce era mai de valoare, bani, giovaericele etc. Acuma sosesce scirea din Paris, că părechea ucigașă a fost prinsă la Paris și va fi estradată Austriei, unde cei doi ucigași își vor lua pedepșa binemeritată.

Derailare pe linia someșană. În ziua de 18 Octomvrie între stațiunile Gherla-Deșiu au deraiat 5 vagoni ale trenului mixt Nr. 13. Pasagerilor și personalului de serviciu nu li-s'a întemplat nici un rău. Causa derailării nu sunt încă cunoscute.

Adunarea de control a rezerviștilor concediați și a rezerviștilor de întregire de pe teritoriul orașului Brașov din **armata comună** ces și reg. din acest an, se va ține aici în loc în zilele de 29, 31 Octomvrie și 2 Noemvrie a. c. la 9 ore a. m. în casarma cea nouă de infanterie (lângă piața tirgului de vite). Și anume: concediații, rezerviștii, rezerviștii de întregire din Scheit se vor presenta la 29 Octomvrie; cei din Brașovul-vechi, Stupini și Fabrica de zahăr la 31 Octomvrie; cei din Cetate, Blumăna, Timișul de jos și de sus, Dirste și Predeal, precum și cei ce eventual în zilele precedente s'au întărdat, la 2 Noemvrie 1904.

Pentru concediații, rezerviștii, și rezerviștii de întregire, cari din motive legale au lipsit dele adunarea de controlă se va ține în 14 și 15 Noemvrie a. c. la 9 ore a. m. în localul sus indicat o controlă suplatorie.

O mătă turbată a mușcat dîilele trecute mai mulți locuitori din comuna Ahe (Westfalia). Din cauza această autoritatea comunală a dispus impușcarea și arderea tuturor mătelor din comună.

Concert. În sala cea mare a Societății de meserii, Duminecă în 23 Octomvrie muzica regimentului de infanterie Nr. 50 va da un concert sub conducerea noului capelmaistru de muzică. Prețul intrării 40 bani. Inceputul 7½ ore sêra.

Minunat este succesul obținut de On. dame, prin întrebunțarea laptelui de castraveți. Acest lapte face să dispară în câteva zile de pe obraz pistrii, sgrăbunțe și alte bôle de piele, netedește încrețiturile și împrumută feței un teint alb, tine-

resc fără să schimbe pielea. Un mijloc, care a fost premiat la esposițiunile din Paris și Viena, care ca și la noi așa și în Anglia scôte din întrebunțare toate celalalte cosmetice. O sticlă 2 cor. Săpun de castraveți veritabil englesesc 1 cor. Pudră 1 cor. 20 b. Se capetă la farmacia. Trimiterea principă prin C. Balassa farmacist, Budapest Erzsébetfalva.

Inscințare.

Domnii președinți ai agenturilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ din despărțământul I (Brașov) sunt încunosciințai, că **distribuirea bibliotecilor populare ambulante** se va face în decursul acestei luni c. v. Lădițele cu cărțile vor avé a fi luate în primire de la bibliotecarul despărțământului, d-l profesor G. Vătășanu în ori-și-ce zi de lucru între orele 10—12 a. m. în edificiul gimnasiului român din loc.

Tot-odată sunt rugați d-nii președinți să bine-voiască a îngriji de încassarea taxelor de la membrii ajutători și de restituirea pagubelor făcute la bibliotecile avute spre folosință în decursul anului trecut

Brașov, 7 Octomvrie v. 1904.

Pentru comitetul despărțământului.

Andrei Bărsan,   Nicolae Bogdan.
director.   secretar.

Instalare de paroch.

— 18 Octomvrie.

Fruntașa comună românescă Țințari, aparținătoare protopresbiteratului Brașov, a avut Duminecă o sêrbătoare rară și frumoasă, căci în această zi a fost instalat nou alesul paroch, d-l Ilarie **Gonțea**.

Nou alesul paroch a fost primit și salutat de către parochienii săi, cari împărțiți în mai multe cete de călăreți și cu numărăse căruțe, au ținut să-l întimpine deja între comunele Hêlchiu, Nou și Țințari, pentru-ca și în modul acesta să-și manifeste dragostea și alipirea lor față de dînsul. În capetul comunei Țințari părintele protopop V. Voina și părintele I. Gonțea, cari împreună veniseră din Brașov, au fost întimpinați cu prapori de popor și de copii școlari. Sosiți înaintea bisericei, părintele **Gavrilescu** rostesc la adresa d-lui protopop un scurt cuvînt de salutare, la care răspunde d-l protopop, apoi întreg poporul intră în biserică, unde se începe sf. liturghie. După cîntarea pricisnei „Lăudați“, părintele protopop cetește ordinul consistorial de introducere a noului paroch și ordinul de absolvare a părintelui Gavrilescu, ca administrator al parochiei a II-a. Cetește apoi gramata metropolitană și în fine printr'o vorbire rostită din ușile împărătesci declară introdus pe noul preot. Imediat după această urcă treptele amvonului noul paroch și rostesc o frumoasă predică ocașională despre datorințele ce le are dînsul față de parochienii săi și despre datorințele, ce le au parochienii față de dînsul.

După instalare și după finirea serviciului divin poporul întreg a fost tractat în curtea bisericei cu mîncare și beutură, ér oșpeții și fruntașii comunei s'au întrunit în încăperile restaurantului „Czell“ la o masă comună. În decursul banchetului s'au rostit mai multe toast.

Banchetul a decurs fôrte animat, ér sêra oșpeții, cari nu plecaseră încă, s'au întrunit la cină în casa ospitalieră a d-lui notar Ilie Oana.

Printre oșpeții prezenți am remarcat pe d-nii C. Aiser, S. Roșca și V. Branice din Brașov, preoții Iosif Maximilian (Brașov v.), Ioan Maximilian (Stupini), I. Schiopu (Crisbav), T. Roșca (Hêlchiu), părinții noului paroch și surorile împreună cu cumnații, mai mulți d-ni învățători etc. etc.

— y. —

Reuniunea

învățătorilor români uniți din Archidieceșă.

De lângă Murăș, Sept. 1904.

XIV.

Colegul Teodor Runcu a propus în ședința a III-a a adunării generale din 9/XI

1903, ca pe viitor adunările generale să se țină în luna lui Septemvrie a fie-cărui an, adecă înainte de adunările despărțămintelor de toamnă. Adunarea primesc propunerea această fără de nici o discuțiune, cel puțin din procesul verbal al adunării, publicat în Nr. 3/904 al „Foi Școlastice“ pag. 45. nu se pôte constata, cum-că ar fi vorbit cine-va la obiect, și așa și propunerea această fî primită, ca cea amintită în articolul meu XIII, cu voturi unanime — fără să se fi cugetat cei prezenți asupra însemnătății votului lor. — Anume au dus o decisiune, care nu s'a executat și așa prin atari decisiuni neexecutate se știrbesce numai vața și autoritatea reuniunii, căci nici acum în a II-a parte, — adecă pe la capetul lui Septemvrie, n'a întreprins biroul central nimic pentru executarea concludului adunării generale, adecă pentru conchiemarea adunării.

Cei prezenți la adunarea generală, adecă cei cari au adus concludul pentru ținerea adunării în Septemvrie trebuia, — pentru susținerea vaței concludelor lor, — să provôce biroul central a convoca adunarea și astfel să execute decisiunea adunării precedente.

§ 25 al statutelor prescrie precis și lămurit, cum-că adunările generale au să se țină odată în an toamna în Blași, după ce despărțămintele s'au ținut deja adunările lor. — Colegul Teodor Runcu n'avea dreptul deci să propună ceva, despre ce dispun statutele clar și precis, ér președintelui nu-i era permis a admite la discuțiune și vot o moțiune contrarie statutelor.

Mersul sănêtos al reuniunii numai atunci nu va suferi obstacule, când ne vom ținé strîns de statute și când vom respecta cu sfînțenie dispozițiunile lor, — oăci decă noi greșim în contra lor, cum vom pute pretinde respectarea lor de către alții?!

Cel ce a compus statutele a avut de bună sêmă în vedere la fixarea terminului adunării generale, — ca această să se țină după cele ale despărțămintelor, pentru-ca adunarea cea mare să aibă material suficient de lucrare după adunările despărțămintelor; — apoi despărțămintele în lunile Sept. și Octomvrie mai ușor se pot aduna, când circulațiunea cu drumurile înocă nu este stricată, — ca toamna mai târziu, — precând la Blași cu calea ferată din toate părțile țerei membrii se pot aduna mai ușor.

Mureșanul.

ULTIME SCIRI.

Petersburg, 20 Octomvrie. *Kuropatkin* a telegrafiat Țarului, că în noptea de 18 Oct. inamicul a atacat trupa, care ținea ocupată colina Putilov, dîr a fost respins. Până la orele 10 dimineța a fost liniște în pozițiunile rusesci.

Londra, 19 Octomvrie. Eri în zori de zi, după-o luptă învergunată, Rușii au cucerit pozițiunile Japonasilor de pe malul stîng al riului Saho.

Berlin, 19 Octomvrie. „*Berliner Tageblatt*“ anunță, că armata generalului **Nodzu**, care a purtat greul luptelor din zilele din urmă, a îndurat o înfrîngere decisivă.

Londra, 19 Octomvrie. Telegrame sosite din Petersburg și Moscva anunță, că luptele de lângă Saho, începute la 19 Octomvrie, sunt favorabile Rușilor. Resultatul acesta l'a dobândit *Kuropatkin* prin aceea, că punîndu-se în fruntea rezervelor, a condus în persoană lupta.

Paris, 19 Octomvrie. Ministeriul de război rusesc a publicat lista oficială a pierderilor de la inceputul războiului și până la 1 Octomvrie. Au fost răniți 1489 ofițeri și 46.796 soldați; au fost uciși 782 ofițeri și 24.760 soldați.

Convocare.

In sensul §-lui 25 al statutelor „Reuniunii învățătorilor români gr. cat. din ținutul Hațegului“ se convocă *adunarea generală* a Reuniunii la Lupeni pe ziua de 27 Octomvrie st. n. a. c. cu următoarea ordine de zi:

Sedința I. 1. S. Liturgie cu invocarea S. Spirit la 8 ore a. m. 2. Deschiderea adunării generale prin president. 3. Constatarea membrilor prezenți. 4. Raportul comitetului central. 5. Alegerea comisiunilor: a) pentru esaminarea raportului comitetului central. b) pentru censurarea rațiunilor pe 1903 și a proiectului de buget pe 1905. c) pentru esaminarea raportului bibliotecarului. d) pentru încasarea taxelor și înscrierea de membrii noi. 6. Prelegere practică ținută din partea învățătorului local George Șandor. 7. Disertațiuni. Prânz comun.

Sedința II. la orele 3 p. m. 1. Raportele comisiunilor esmise în ședința I. 2. Critica prelegerei practice. 3. Fixarea locului proximei adunări generale. 4. Alegerea notarului I. și a unui membru în comitet. 5. Eventuale propuneri insinuate la presidiu cu 8 zile înaintea adunării generale. 6. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal. 7. Închiderea adunării generale.

Din ședința comitetului central ținută la 20 Septemvrie 1904.

Dr. *Iacob Radu* mp., *Traian Lupea* mp.,
vicar. for. președinte. notar interimal.

Observare: Pentru încavartare și pentru masa comună, domnii participanți să se anunțe la Onor. Atanasie Bologa paroch gr. cat. în Lupeni cel puțin cu 5 zile înaintea adunării generale.

Bibliografie.

A apărut revista „*Sfaturi*“ pentru igiena alimentară anul II, Nr. 8 cu următorul sumar: Soia la expoziția societății agrare. — Studii economice și industriale. — Dări de seamă asupra culturii Soiei în România în anul 1904. — Culturii tardive de Soie. — Soia în România (din corespondențele noastre). — Porumbul românesc și alimentația cu porumb.

Sfaturi practice: Cătră abonații noștri. — Controlul climic permanent. (Interviu cu d-l Dr. Gh. Scarlat) — Direcția serviciului sanitar și Soia. — Despre must și vin (urmare și sfârșit). — Cum place Soia? Ca și în streinătate? — Vinul, studiu (Preparațiunea vinurilor de cadă (lin). Rețete (Kefirul. Pentru fabricanții de apă gazoasă. Cum se conservă mustul). — Varietăți (Ce este vaca industrială; stingerea focului cu vin; spirt de fecale; Soia, tâlpile de cismă și d-l Tănase; Cognacul francez; Congresul internațional pentru igiena alimentară). Informațiuni. Abonamentul 6 lei pe an. Un număr 50 bani.

„*Jurnalul femeii*“ este numele unei noue reviste săptămânale ilustrate, ce a început se apăra în București sub direcțiunea unui comitet de domne și d-șore.

„In țera românească — se dice în articolul introductiv — toate clasele soiale și toate ramurile de activitate omenescă își au organul lor de publicitate cu ajutorul căruia se instruesc și se recrează, în care și spun păsurile, își arată îndatoririle și prin care și revindică drepturile lor legitime.

Femeia numai a fost la noi până astăzi nedreptățită în această privință. De aci necesitatea de a i-se da și o publicațiune specială în care, în afară de mode și de frivolitatea diferitelor artificii de gătelă și înfrumșetare a corpului ei, femeia să găsească o călăuză pe calea vieții, elemente de cultivare și recreare a spiritului, un sprjin al nevoilor, aspirațiunilor și drepturilor ei.“

Abonamentul pe un an 12 lei, pe 6 luni 6 lei. Direcția și administrația revistei București Strada I. C. Brătianu 36.

„*Lucafărul*“ Nr. 19 de la 1 Oct. are următorul sumar: 1) Iosif Sterca, Șulțu de Cărpiniș (cu portret) de O. T. Codru. 2) Din Henric Heine (poesie) de Ludovic Dauș. 3) Pagini streine George Murnu. 4) Sub lună (poesie) Ludovic Dauș. 5) Premiul „Lucafărului“: Aurel cere bani * * * 6) Cronioș și notițe etc. Ilustrații afară de portretul lui Șulțu: Crucifixul lui Michel Angelo. Abonamentul 12 cor. pe an. Pentru învățători, preoți și studenți 7 cor. România 16 lei. Redacția și administrația Budapest I. str. Zöldfa 7. — Coperta numărului este lucrată de d-șora Lili Vincenz din Craiova. Schița „Aurel cere bani“ prezentată pentru premiul publicat de această revistă nu o poate nimeni ceti fără înduioșare.

Îngrijirea și pregătirea pământului în școlă de pomi.

Este un adevăr constat prin experiența de toate zilele, că pentru școlă de pomi, întocmai așa nu e potrivit un pământ prea mănos, precum nu e acomodat un pământ prea steril (neproductiv), prea lutos, seu nășipos.

Pomișorii prășiți într'un pământ prea mănos, e adevărat, cresc foarte repede și se desvôltă frumos, dăr tocmăi împrejurare, că se desvôltă prea repede contribuie, ca ei să și degere foarte curând, fiind structura lemnului lor tare înfănată. Afară de aceea, fiind pomișorii aceștia transplantați la timpul lor într'un pământ mai puțin mănos — după cum adesea se și întâmplă, — nu se mai desvôltă bine, ci rămân slabi și pîperniciți în întreaga lor viață, neavând nutremânt de ajuns.

Din punctul acesta de vedere, în articolul meu despre „plantarea pomilor“, am accentuat, că tot deuna la cumpărarea de pomișori, să avem grijă, ca aceia să fie prășiți, — după posibilitate, — într'un pământ asemenea celui în care se transplântă.

Pentru scopul acesta, cel mai bun lucru ar fi, decât fie-care comună și-ar înființa câte o grădină de pomi, — bine condusă. — de unde s'ar pute prevedea locuitorii acelei comune cu pomișorii trebuincioși.

La alegerea locului pentru școlă de pomi însă cei interesați să fie cu mare băgare de seamă, ca locul să nu fie prea mănos, mai bine ceva mai sêrac

O școlă de pomi, al cărei pământ e prea mănos, e foarte binevenită pentru un grădinar, seu unul ce prășese pomișori pentru negoț, de ore-ce aceștia în loc de a crește un pomișor în 4 ani, îl vor avea gata în 2—3 ani, rămânându-i locul liber pentru a-l întrebuiința și exploata mai departe.

Să nu se bucure însă de loc acela, care cumpără pomișori din o astfel de grădină, de ore-ce în curind va fi silit a face cunoștință bôlelor ce se ivesc la astfel de pomi în urma creșterii prea repede într'un teren prea mănos.

Cu pomișorii prășiți în grădinile de pomi școlare seu comunale, lucrul acesta nu se prea întâmplă, de ore-ce acestea mai în tot-deuna au un pământ mai mult sêrac, decât prea mănos, fiind silit a-l cultiva pe acela ce li-s'a dat.

În cazul, când pământul grădinei ar fi prea sêrac, acela se poate îmbunătăți, dăr numai încât acesta ar pretinde-o prea anevoioasă desvoltare a pomișorilor.

Un pământ prea lutos se poate îmbunătăți, amestecându-l cu nășip, noroiu de pe drum, seu praf de cărămidă, decât în apropiere există vr'o cărămidărie seu țiglarie. Amestecarea se întâmplă așa, că imprăsciem peste pământul grădinei un strat de nășip seu praf, care cu ocaziunea săpării se amestecă destul de bine.

Din contră un teren prea nășipos, se îmbunătățește amestecându-l cu lut — tot în modul arătat.

De altcum atât pământul nășipos, cât și cel lutos se direge foarte bine prin gunoie. Gunoiera însă nici când se nu se face cu gunoiu prôspêt, ci cu gunoiu bine descompus, seu cu compost.

Cu deosebire atunci are loc îmbunătățirea terenului cu gunoiu, când pământul ar fi prea slab, ceea-ce foarte bine se poate cunoșce din vegetațiune și prosperarea slabă a plantelor ce se cultivă în el.

Decă însă într'o grădină pătura

de pământ cultivabilă, adecă solul, ar fi prea îngustă, bună-ora de 30—40 cm., atunci numai așa ne putem ajuta, că vom căra pământ din alt loc, făcând astfel pătura cultivabilă atât de grosă, cât se cere pentru cultura pomilor, adecă de cel puțin 60 cm.

Decă însă terenul destinat pentru școlă de pomărit ar fi prea apătos, nu ne rămâne alt-ceva de făcut, decât canalizarea grădinei.

Canalisarea se poate face în diferite chipuri, precum cu bolovanii, scocuri de pământ seu bercini de nucie.

Ori în ce chip s'ar face însă, e destul de costisitoare, dăr cu destul folos, ca să merite în deajuns ostenețela noastră.

Canalisarea însă fiind o lucrare mai grea, care cere o descriere mai amănunțită, tractarea ei o las de data asta și voiți trece asupra uneia din cele mai însemnate lucrări ce sunt a-se face toamna în școlă de pomi, adecă asupra rigolării.

Rigolarea este o lucrare, ce constă din întorcerea pământului la o anumită adfunde. Folosele rigolării sunt incontestabile pentru orice școlă de pomărit și se resumă în următoarele:

1. Pământul rigolat devine afănat la o anumită adencime, permițând astfel străbaterea cu înlesnire a rădăcinilor prin el și promovând în mare măsură formarea rădăcinilor laterale.

2. Pătura de-asupra pământului, ca mai bună, mai roditoare, ajunge de-desupt, chiar unde vin rădăcinile pomilor, dândule acestora nutremântul necesar în de-ajuns, ér pătura mai de desupt, — ca mai rea, mai sêracă, — ajunge de-asupra unde prin gunoie și contactul cu lumina, căldura și gerul, se frăgeșce și îmbunătățește.

3. Pământul rigolat, primăvara se svântă mai iute de prisosul prea mare al umezelei, dăr în schimb peste vară păstrează umezeala timp mai îndelungat.

Timpul cel mai potrivit pentru rigolare, este toamna și ierna, decât pământul nu este înghețat mai adfud de 2—3 cm, seu nu este acoperit cu zăpadă.

Obicnuesc unii pomologi a rigola și primăvara, însă acesta nu este nici când atât de avantajioasă, ca rigolarea de toamnă. Odată, pentru-că primăvara și așa suntem îngrămdiți cu alte lucruri, ca altoirea în mână, transplantarea pădureșilor în școlă de altoit, a pomișorilor desvoltați la locul stabil ș. a.; ér de altă parte rigolând toamna, gerul de peste iernă străbate în pământul afănat și în bruşii cei mari mărunțindu-i și îmbunătățind pământul.

În ce privesce adfundeza rigolării, aceea depinde de la calitatea pământului; pentru-că într'un pământ nășipos și ușor vom rigola mai adfud, ér în unul lutos și mai legat, va fi destul și la 40—50 cm.

Regulă generală e însă, că rigolăm atât de adfud, ca pătura de pământ de-asupra să ajungă la rădăcinile pomișorilor, ca aceia să aibă hrană de ajuns.

În tot-deuna rigolăm numai atâta loc, cât ni-e de lipsă în anul acela, căci rigolând prea mult, pământul se bătuceșce și la întrebuiințare ar trebui rigolat din nou.

Rigolarea însăși, se întâmplă în modul următor:

Locul destinat pentru rigolare îl împărțim mai întâiu de-alungul în două părți și apoi de latul în straturii de câte 1 m. lățime, după cum arată figura alăturată.

Pământul din stratul 1 se aruncă pe marginea din sus; cel din stratul 2 în stratul 1. din stratul 3 în stratul 2. și așa mai departe din stratul 5 în stratul 4. La urmă stratul 8 ne rămâne gol, în care aruncăm pământul scos din stratul 1.

1	8
2	7
3	6
4	5

În decursul rigolării, — decât pământul e cam slab, — putem și gunoi; astfel, că în fie-care strat peste rëndul întâiu de săpătură punem un rënd de gunoiu și peste el celălalt pământ. E de însemnat, că gunoiul se nu fie prôspêt. Petrile și rădăcinile ivite în decursul rigolării, se adună la un loc și se depărtează din grădină.

Pământul rigolat apoi îl oblim, făcându-l ast-tel gata pentru a planta în el primăvara pădureșii meniți a fi altoiți.

A. Boldor.

P O V E Ţ E.

Cum se conservă mustul?

Multă lume se întrăbă, decât e posibil de păstrat mai mult timp mustul, și care e rețeta. Trebuie să se scie, că vinul rezultă din must, în urma prefacerii zaharului, (care se află aci), în alcool și anhidridă carbonică. Însă pentru ca această prefacere să se facă, e nevoie de un fel de ciuperci microscopice numite *Sacharomices*, cari și ele sunt de diferite feluri. Fără de aceste ciuperci nu e chip ca mustul să se prefacă în vin.

Vrea să dică tot meșteșugul e să înlăturăm aceste *Sacharomices* din must. Dăr cum se scăpăm de dênsele? Sunt un fel de substanțe chimice, cari opresc fermentația, adecă lucrarea ciupercilor în chestie. Dăr aceste substanțe chimice, pe care nici nu le mai numim, sunt oprite prin regulamentele sanitare de a fi introduse în bături.

Rămâne pasteurisarea. Pentru a o face acesta în mod sistematic, avem nevoie de aparate anume de pasteurizat și cu ajutorul cărora putem face treaba cum se cade. În mic pasteurisarea se poate face după poava următoare: Luați mustul și-l puneți în sticle, pe cari le astupați. Apoi sticlele le băgați într'o căldare cu apă, aședate pe nisce colaci de pae și cu gâtul în sus. Apa din căldare se încăldeșce până la 60° C. Încăldindu-se în acest chip și mustul din sticle, se omără toți *Sacharomices*. Astupăm apoi sticlele bine astfel ca să nu pôtă pătrunde aer înăuntru. În acest mod se poate păstra timp îndelungat mustul fără ca să se strice.

Amintiri

de acum 20 de ani.

Era ziua de Rusale 1884 și noi vre-o 4 studenți din Blășișu ne făcusem din ajun planul, ca să petrecem Rusalele afară din Blășișu. Fiind 2 zile sêrbătoare, ce am fi putut noi face în Blășișu, căci a-te strecura pe la vre-o domnișoră din Blășișu, în vizită, era ceva imposibil, teologii aveau preferință și noi nu aveam loc, ba nici nu puteam face concurență unor superiori, cari ați mâne pôte plecau odată cu diploma de teologie și cu vre-o domnișoră din Blășișu; de aceea ne-am hotărât a tăbări pe casa unui preot din împrejurime.

Și aici am întâmpinat obstacole, căci în Sâncel la popa Bran nu ne puteam duce, fata lui fiind deja promisă unui teolog, care acum e preot acolo. Preotul din Ciufud nu avea copii, cel din Veza nu ne-ar fi primit cu siguranță, căci a primit prea mulți în Tur nu ne da mâna să mergem,

căci acela a fost profesor în Blășiț; la Mănărade nu aveam loc; fata acestuia locuia în Blășiț, la bunică-sa.

Ce era de făcut, căci nu mai sciam unde se tăbărim în apropiere. Unul făcuse propunerea să mergem în Lupu, și nu la popa, căci acela avea copii mici, dăr se mergem la un țeran cu numele Isailă, care era fruntașul satului și avea o fată de măritat; acolo am protestat eu, căci m'a dnr peccatele cu un dascăl din Sighișoara, care s'a recomandat ca cleric absolut, și el era numai pedagog absolut din Sibiu.

Badea Isailă, care ținea cu ori-ce preț să-și facă fata preotésă, ne-a luat adresa și s'a dus la consistorul din Sibiu unde a luat informațiuni, și când ne-am dus a doua oră, ne-a primit el la început bine, cam de rușine, dăr la urmă ne-a întrebat:

— „Facem ceva, ori veniți numai să mâncați?”

Nu'mi mai aduc aminte cum am plecat de acolo, dăr atâta sciu, că badea Isailă a ajuns în posesiunea a două umbrele și a unei tabachere.

Era cât pe aci să renunțăm la planul nostru, când colegul Gherasim se scoliă și ne spune:

— Șciți ce! popa din Beșinău e văr cu mine, haideți acolo, că o să petrecem bine, densusul e tiner și îi cam place să petreacă.

— Bravo! haidem și mân'o băiete, am și plecat. Era ora 7 dimineața, ne-am dus noi bărbătesce și la ora 11 am ajuns în Beșinău și până la casa popii nu ne-am oprit. Acolo ce să veți, ne iese o bătrână înainte și ne spune, că popa cu preotésă numai în minutul acela au plecat cu căruța la soerii în Bucerdea.

Răspunsul babei ne-a făcut inima cârlig, ne-a înmuiat curajul și ne-a stricat pofta de mâncare; las că de poftă a făcut bine că ne-a tăiat'o, căci nu sciu ce am fi făcut. Mult nu ne-am codit, ci am scos fie-care câte un bilet de vizită și l'am predat babei, ca să onoreze pe părintele cu ele când se va înapoi; er noi am căutat cât mai repede să eșim din sat.

La marginea satului ne-am așezat la umbra unui nuc, am sucit câte-o țigare și uitându-ne unul la altul, ne-a umflat un ris; fie-care ridea de pățania celuilalt și toți eram lihniți de fume, ba ce e mai mult, nu aveai nici unde mânca, chiar bani să fi avut. Noroc că și acestia lipsau, că desparerea noastră ar fi fost și mai mare.

Să ne înapoiăm la Blășiț! era singura soluție, dăr cu stomacul cum te împacă? Și până la Blășiț era o bucată bună de drum. Ne ridicăm în sus și rotind cu ochii în jur, vedem nu tocmai departe o stână, ne decidem să-i facem o prealabilă vizită și mult nu stăm pe gânduri, ci prindem din nou curaj și plecăm cântând:

Studentul în drumul său
Vesel merge tot mereu
Când parale 'n pungă n'are
Tot nu cade 'n desperare,
Căci câte-un popă bătrân
Il mai chemă la dejun.

Ajunși la stână pe cine întâlnim? — pe venerabilul preot Patrichie Marcu din Tău, l'am salutat mai respectuos ca pe metropolitul, ba umblam să-i sărutăm și mâna, și din Reverendissime, Clarissime și Illustrissime nu'l scoteam. Acesta nici una nici alta, ci se mergem la el acasă să ne facă preotésă nisce clătite cu urdă dulce. Acestă invitație neașteptată a fost salutată de noi cu mare entuziasm și un cor de patru voci întonăză lângă stână:

Mulți ani trăiescă,
Mulți ani trăiescă
Popa din Tău etc.
Trăiască prea stimatea preotésă.

În triumf l'am condus pe popa până acasă și acolo am dat ajutorul necesar preotesei. Eu am crepat lemnele necesare olătitelor, de le-am făcut aprôpe ca chibritele, și abia am avut timp a ne recomanda și a săruta mâna preotesei, când étă apare o femeie cu un turn de clătite pe-o farfurie.

Acum ține-te băiete, pe fie-care dintre noi îl vedeai cu mâna la cătaramă dând drumul cu 2—3 găuri hozondragilor, și mâncam pe 'nfundate; bietul preot povestea cu noi și ca răspuns primea din când în

când un *mhi, da, hă*. — Am mâncat și ca nisce imblătitori și la urmă vedeam, că dómna preotésă scóte din o ferestră orbă acoperită cu o perdea, o colecție de jurnale, și ne pachetéză frumos încă un teanc de clătite.

Am mulțumit frumos atât preotesei, cât și părintelui pentru ospitalitate și ne-am luat rămas bun.

Mulțumim Domnului, că ne-am vădút eșii din sat, ni se plecaseră, și trebuia să ne odihnim, cea-ce am și făcut sub umbra unei sălcii de la marginea gârlei ce străbătea satul.

Cum am plecat de acolo și cum am ajuns în Blășiț, numai noi scim. Sunt de atunci 20 de ani trecuți, dăr în gura mea clătite cu urdă nu am mai pus.

De sub Surul.

Tauri dresați de călărie.

La expoziția agrară din București au fost expuși nisce tauri dresați de călărie ai d-lui inginer G. M. Scutaru. Proprietarul acestor tauri scrie în „Observatorul” din București următorul articol despre acest subiect:

Și la noi în țară, ca și în străinătate taurii buni de prăsilă, sunt ținuți izolați în grajduri sau în boxe. Viața trândavă pe de o parte, lipsa de contact, cât mai des cu omul și alte animale, decât acele pe care le gonese, pe de altă parte, face ca taurii să devie, chiar la vîrstă tină, greoi, leneși și furioși. Măhălăla și lenea îi face improprii prea de timpuriu, pentru reproducțiune, er prin furia lor, devin periculoși pentru personalul ce-i îngrijese. Și de unde ar urma să tragem mari folose, vreme mai îndelungată, de la un taur chipeș și de bună rasă, prin descendența lui, ne vedem siliți înainte de vreme, a-l vinde la măcelărie cu un preț incomparabil de mic în raport cu câștigul mare la care ne așteptăm.

Este prin urmare un mare folos în economia vitelor, a ne da tot interesul întru imblănzirea și exercitarea taurilor; și deci dresatul lor la călărie n'ar fi numai un simplu sport de plăcere.

Nu revendic pentru mine meritul de a fi imaginat acest exercițiu; căci étă cum se exprimă specialiștii de sēma ca profesorul danez Dr. Bang și Dr. de Weissmann din Stiria, în această chestiune.

Dr. de Weissmann dice că taurul este cel mai potrivit animal de călărie pentru un om mai în vîrstă, mai ales în regiuni muntoase sau mlăștinoase, Taurul înótă perfect cu călărețul său, sare admirabil, are un mers plăcut; are numai cusurul de a avé mai puțină vlagă de cât calul. El pôte merge la trap cam jumătate de oră, la galop ține abia de ce minute. De altfel trebuie să i se lase timpul necesar de odihnă și pentru rumegare. Deci timpul de repaos pentru taur, trebuie să fie mai mare de cât pentru cal. Almintrelea, taurul suportă mai bine greutățile drumului de cât calul, precum dovedesce faptul că taurul de jug și boul de Africa pôte să țină 3—5 zile fără a se adăpa. În cas de pericol și împrejurări dificile e preferabil calului care este mai nervos. Pe gravuri reprezentând epizode din actualul război ruso-japonez, se observă în lagărele japoneze întrebunțare de vite corute la călărie și purtat poveri.

De asemenea este sigur că taurul, pe lângă că-și menține tóte calitățile bune sub influența unui asemenea exercițiu se dezvoltă și mai bine și devine în același timp și mai blând, în urma contactului continuu cu omul; fapt pe care îl recunoșce ca adevărat ori-ce cunoscător sau crescător de animale.

Decă taurul este călărit de tinăr, decă este bine înșeuat și șeua cât se pôte mai aprôpe de grébău, și, în cazul când e nărăvos, ori prea zglobiu, decă e prevădút cu un inel nasal, el nu presintă nici un pericol. Rău nu pôte deveni taurul, de cât în cazul când nu este călărit de mult, sau când a stat prea mult în grajd în nemișcare.

Dr. Bang se exprimă în sensul că: călăritul taurilor, după încercările făcute în Danemarca, nu presintă nici un pericol

pentru siguranța publică. În această țară călăritul taurilor a ajuns un obicei foarte întins: și cea mai bună dovadă că acest exercițiu este foarte folositor și nu este privit ca periculos, este faptul, că cu ocazia expoziției anuale de taurii ce se ține la Roskiloc, s'au împărțit premii speciale pentru taurii călăriți, căutându-se astfel, a se încuraja mult acest exercițiu.

Moldo-Holandesele meu *Murgilă*, admirat la Expoziția din tótmua trecută, de la Brăila, se presintă și la Expoziția Agrară, spre a dovedi în fapt cele mai sus expuse.

MULTE ȘI DE TOTE.

Pantoful și politica.

Că prinți puternici au stat sub pantof, e un lucru cunoscut. Politica femeii casnice a jucat în tóte timpurile și la tóte popórele ro!

Pantoful a avut adese-ori influență asupra legislațiunii și politice, această se dovedesce prin următoarea istorie adevărată a unui deputat din Reichstag.

Soția deputatului în cestiune visita des ședințele parlamentului german, și soțul ei, deputatul, era primar al unei comune. El se distingea de ceilalți deputați prin faptul, că purta pe venerata sa căpățină o tichie de catifea. De câte-ori soția apărea în tribună soțul său se ridica de pe locul său și cerea cuvântul.

Gurile rele susțineau, că era singura ocazie în care deputatul a putut să impună soției sale și așa pantoful, sub care deputatul a stat, a avut ca efect că domnul deputat a luat o parte neobișnuit de activă la dezbaterile parlamentului.

S'a întâmplat într'o zi, că amabilul president Simson, a trecut cu vedere pe deputatul care ceruse cuvântul și nu odată ci chiar în două rânduri.

Deputatul a pierdut atunci răbdarea, el se sculă și strigă presidentului: „Am cerut deja de a treia oră cuvântul”. Presidentul zimbi, întorse capul spre tribună și dișe: „Scusați, am zărit'o de-abia acum.”

O mare ilaritate a izbucnit în sala ședințelor, ceea ce n'a prea plăcut soției deputatului din cestiune aflătoare pe tribună.

Omul cu două inimi.

Din Neapole se scrie: Acum câte-va luni s'a vorbit despre un soldat anume Di Maggio, care a fost recunoscut în spitalul militar ca feroicul posesor a două inimi.

În afară de inima obișnuită în partea stângă a pieptului, șignor Di Maggio mai posedă o a doua inimă mută în partea dreaptă a pieptului. Își pôte cine-va închipui cu ce mândrie soldatul concediat arătă fotografia Röntgeniană a toracelui său. El căută firesc să facă bani din cele două inimi ale sale. Dar cu tóte cele două inimi, el n'a găsit o femeie bogată.

Acum ómenii l'au sfătuit ca să vîndă uimitorul său torace în America pentru timpul după ce va muri. În America va fi plătit în mod strălucit, el pôte obține cu siguranță 50.000 de franci.

Dar el n'a așteptat până ce va fi încheiat un contract, ci imprăștiat în tot orașul Neapole zvonul că o universitate americană i-a oferit 40.000 de franci pentru cadavrul lui. Bani trebuie să sosescă în curînd.

Mulți locuitori s'au lăsat în urma acestui zvon să fie îndemnați a împrumuta lui șignore Di Maggio, până la sosirea vaporului american sume mari și el trăia vesel așa că amururile pe cari le închea încă-peau de-abia în ambele sale inimi.

În cele din urmă însă creditorii lui deveniră banuitori. El începură a cerceta mai deaprópe afacerea și se dovedi că au a face cu o șarlatanie.

Acum începură ómenii a bănui chiar existența celor două inimi a tinărului cavalier de industrie. Dar cele două inimi se aflau la locurile lor respective. Totuși tinerul fenomenal fu arestat pentru excocherie și așteptă acuma osânda.

Un om rar.

În satul Iordlöse din Fühnen în Danemarca se află un om rar, cunoscut în împrejurimi sub denumirea de omul care trăesce cu 7 oere (8 centime) pe zi.

Acestă minune a secolului XX și-a petrecut tinerețea în India unde era misionar. Dăr el găsea trebuințele personale ale misionarului ca prea mari, și credea că partea cea mai mare a banilor destinați misionarilor trebuiesc dați scopului misiunii însuși. El părăsi atunci cariera sa și se aședă érași în patria sa danesă, însă în mod curios, așa că se vede clar, că acest om crede, că misiunea sa pe lume este ca să dovedescă cât de puțin bani trebuiesc pentru-ca cine-va să pótă trăi pe lumea această.

Amicul nostru loconesce într'o grópă uscată în parte cu scânduri și avînd și un acoperiș. Inventarul său constă dintr'o sobă și o tipografie. Omul e un „literat”, el scrie cărți, le tipărește și le vinde umblînd prin țară. Cărțile sunt mici, ele conțin însă „idei mari” și se îndreptă cu deosebire contra luxului modern. Pe lângă ocupația sa literară el mai fabrică și vioare, care fabricare nu este însă rentabilă; o vreme a fost fabricant de pantofi de lemn, tot fără un succes deosebit.

Profesiunea de publicist pare a fi tot mai rentabilă. El are o avere mică, care îi aduce o rentă de o coronă (140 centime) pe zi. Trebuințele lui nu trec pentru 24 de ore peste 7 oere, din care cauză e nedumerit nesciind ce să facă cu restul, principiul său oprindu-l de a-l dărui.

Cei ce vor primi, vor trăi în belșug, lucru ce nu-i convine. Rudele sale deaprópe, au cercat în diferite rënduri de a-l sustrage de la această viață spartană dăr fără succes.

Mâncarea omului constă exclusiv din málaiu. El cumpără porumbul, îl macină singur, și ócece făina făcînd málaiie despre care susține, că hranesc în mod suficient pe om.

Omul acesta a avut intențiunea să reformeze și îmbracămintea deóre-ce a încercat să facă munca câmpului în costumul lui Adam, numai cu o umbrelă pe de-aspăra lui.

Anunțuri de căsătorie.

De la 7—13 Octomvrie.

1) Iosif Munteanu gr. or. calfă de zidar cu Ana Preda gr. or. din Brașov. 2) Ilie Barbu gr. or. lucrător cu Maria Jiga gr. or. din Dirste. 3) Ioan Cojocaru gr. or. calfă de zidar cu Susana Puiu gr. or. din Brașov. 4) Petru Abri gr. or. calfă de zugrav cu Ana Maria Prișcu gr. or. din Brașov. 5) Ioan Tonuța gr. cat. proprietar de mine Bucium cu Maria Puiu gr. or. Brașov. 6) Vasile Gal gr. or. lucrător cu Paraschiva Cherciu gr. or. din Brașov.

Domnii abonați, cari pe ziua de 1 Octomvrie v. nu și-au reînnoit încă abonamentul, să binevoiescă a-l reînnoi neamănat, ca să nu li-se înterupă regulata espedare a ziarului.

De aci începînd nu vom mai espeda fioia celor ce nu și-au reînnoit abonamentul.

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei”.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil Traian H. Pop.

Concurs.

Să escrie concurs pentru postul de comptabil al doilea pe un an de probă. Salarul fundamental e de 1600 corone. După definitivare i-va compete și relut de quartir în suma de 300 corone, precum și tantiemă.

Reflectanții au să dovedescă, că au calificațiunea deplină, că cunosc limbile română, germană și maghiară, că au implinit 22 ani și n'au trecut peste 35 ani, sunt deplin sănătoși și posed și praxă.

Cererile trebuiesc înaintate până la 10 Noemvrie a. c., er alesul va avea să-și ocupe funcțiunea în 1 Decemvrie 1904.

Blasiu, 12 Octomvrie 1904.

„PATRIA”,

cassa de economii, societate pe acțiuni.

PAGLIANO-SIRUP

cel mai bun mijloc de curățirea sângelui, inventat de
PROF. GIROLAMO PAGLIANO
 FLORENZ - Via Pandolfini (ITALIA).

Avis.

Dela „ECONOMIA” din Cohalm.

Avisam prin acésta pe domnii proprietari ai acțiunilor Nr. 300—309, 529—530, 555—556 și 645—646, că dacă în termen de 30 zile dela datul de mai jos, nu-și vor achita restul, cu cari datorază, în virtutea §-ului 10 a statutelor noastre vom anula aceste acțiuni și sumele plătite se vor trece în fondul de rezervă.

Cohalm, 18 Octomvrie 1904.

3—8.1587.

Directiunea.

Pomi.

Arbori decorativi, Borbonari, Gladici, Salcămii etc. etc. se pot procura cu deosebire din

Școala de pomi de 30 Jugere a lui

FISCHER & Comp.

în Nagyenyed (Ungaria).

Cataloge se trimit gratis și franco în limba nemțescă, ungerescă și românescă.

Tomna este timpul cel mai bun de plantat.
 4—6.1518.

Continutul următorilor articoli igienici sunt întrebunțați de cei mai renumiți profesori și medici, și sunt declarați de **forțe bune**.

Senegin contra tusei, reușelii, dureri de piept, otitei, tusei măgărești, catarului, astmei, greutatea de respirat, lungorei și tusei sece. Vindecă sigur și repede. — Prețul 1 cor. 20 fl. și 2 cor.

Capsic unsore contra durerii de oșe, podagrei, reumatismului, recelilor, durerilor de cap, de dinți și nervi, precum și scintiturilor. Cele mai îmbătrânite bôle le vindecă. — Prețul 1 cor. 20 fl. și 2 cor.

Centarin contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mstuiră rea, catarul și aprinderea de stomac, greță și vomare, sgricuirile cele mai grele, Leac sigur. Folosește și la curățirea sângelui. — Prețul 1 cor. 20 fl. și 2 cor.

Kaljosarsaparil mijloc excelent pentru curățirea sângelui la sifilis, morburile tineretelor. — Prețul 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons închiderea scaunului e cauza durerilor morburilor, precum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Decă cine suferă de încheierea scaunului, numai decă se comandeză Laxbonbons, zaharele purgative, plăcute și dulci la gustat. — Prețul 1 cor. 20 fl.

Faceți încercare despre ori-ce articol și Vă veți convinge.

Cornel Demeter,

apotecar în Szászváros, Piața școlii nr. 39.

Abonamente la

„Gazeta Transilvaniei”

se pot face ori și când pe timp mai îndelungat seu lunare.

O parte de mărfuri în Salonul de resturi, Strada neagră Nr. 35.

Am onorea a aduce la cunoștința Onor. public din oraș și de afară, că am făcut cumpărături în persoană la Viena pentru

SESONUL de ERNĂ
 și mărfurile deja au sosit.

Mă rog la cas de trebuință a mă onora cu vizitarea depositului meu cel nou, unde se va câștiga convingerea, că sunt în stare a vinde mărfuri solide de cele mai nouă și moderne, cu aceleași prețuri cum se vind de alții la desfacere totală.

Cu totă stima
JULIUS RESCHNER.

Stofe foarte frumoșe și ieftine pentru costume bărbătești.

Ocasiune rară pentru cumpărături!

Stofe pentru rochiile de dame, indigene și din streinătate,

Mătăsării, Covore, Perdele,

Paletots de Dame se vind cu

Prețuri foarte scădute

la **MAGAZINUL de MODE**, sub firma

M. & L. LÁSZLÓ Succesorii
 Brașov.

Ocasiune rară pentru cumpărături!

A se feri de imitații.
 Fie-care sticlă este provădută cu marca fabricii albastru-deschis, cu subscrierea Profesorului **GIROLAMO PAGLIANO**.
 Se capetă în toate farmaciile mai mari.
DEPOSITUL pentru Austro-Ung.:
Socrate Bracchetti - Ala (Süd-Tirol).

Cruce seu stea duplă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

Nu e mijloc secret.

Vindecă și invioreză

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă bo-

se da împrejurării, că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunei sângelui, anemie, amețeli, țuituri de ureche, bătăie de inimă, sgarciuri de inimă, asmă, auțul greu, sgarciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, recoală la mâni și la picioare, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bôle, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate Acel pacient. care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis s'ese co-funde cu aparatul „Volta”, de ôre-ce „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaris a fost oficiuș oprit, fiind nefolositor. pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucii male electro-magnetice o recomandă indeosebi

Prețul aparatului mare e **6 cor.** Pretul aparatului mic e **4 cor.**
 folosibil la morburii, cari nu sunt mai vechi de 15 ani. folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vëndare pentru țeră și streinătate e:c.

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V, Strada VADÁSZ 42 A. / E. colțul strada Kálmán.

MAREA BANCROTĂ!

New-York și Londra n'au lăsat necruțat nici continentul european și marea fabrică de argintărie s'a vëndut necesitată să dăruiască întregul ei deposit în schimbul unei rêsplate mici pentru muncă.
 Eu sunt împuternicit să îndeplinesc acest mandat.

Eu trimit: prin urmare ori cui, următoarele **fl. 6.60** și adecă:

6 cuțite fine de masă cu lamă veritabilă englesă;	1 lingură de argint pentru supă patent american;
6 furculițe de argint patent american dintr'o bucată;	1 lingură de argint pentru lapte patent american;
6 linguri de argint patent american;	6 cesci Victoria englez-șoi;
12 lingurițe de argint pentru cafea patent american;	2 candelabre de masă;
	1 strecurătoare pentru ceiu;
	1 zaharniță;
	42 bucăți la un loc fl. 6.60
- Tôte cele **42** de obiecte sus amintite au costat mai înainte fl. 40 și acum se pot cumpăra pe prețul bagatel de **6. fl. 60.**

Argintul patent american este un metal alb, care își păstrează colórea argintului 25 de ani, despre ceea-ce se garantează. Cea mai bună dovadă, că acest inserat nu e șarlataniă, mă simt îndatorat în public, că ori-cine, căruia nu-i convine marfa îi trimit banii înapoi, nimenia însă să nu trecă cu vederea ocasiunea această favorabilă, de ași procura această garnitură pompôsă, care cu deosebire se potrivește pentru

Cadouri ocașionale și de nuntă!
 (în economia casei.)

Depou numai la **A. HIRSCHBERG-S**

Telephon Nr. 7114. Exporthaus von amerik. Patent-Silber-waarenfabrik

WIEN, II., Rembrandtstrasse 19

Se trimite în provincia numai cu rambursă postală seu cu trimiterea sumei înainte. Praful de curățit aceste obiecte 10 cr.

Veritabil numai cu marca:

Estras din scrisorile de recunoștință.

Sunt foarte mulțumit cu trimiterea garniturii, și s'emi mai triuniți încă o garnitură cu fl. 6.60. — Kolozsvár. Exelens Baronin Bánffy.

Sunt foarte mulțumit cu trimiterea garniturii, și s'emi mai trimitetiți încă una. Bozovics, Sándor Keresztessy, suprefect.

Stimate Domnule!

Sunt foarte mulțumit cu garnitura. Mă rog a-i trimite și sócrei mele, baronesei Nyary născ. de Somogyi, trei asemenea garnituri la Szunto.

Baron Iulius Nyary.

Tigle de Cement de acoperiș (Langfalz)

forte resistente contra intemperiiilor. Material ușor de acoperit și de durabilitate nețermurită.

Se capetă cu pret foarte ieftin la Fabrica **PORTLAND-CEMENT** din Brașov.